

adviesrapport

Quickscan ecologie Uitvoeringsprojecten 2023 Drentsche Aa

Beoordeling effecten op beschermde natuurwaarden

Opdrachtgever

Prolander

Status

Definitief

Colofon

Titel

Quickscan ecologie Uitvoeringsprojecten 2023 Drentsche Aa

Subtitel

Beoordeling effecten op beschermde natuurwaarden

Projectcode	Datum	Status
21-349	10 december 2021	Definitief

Auteur(s)

R. Wormmeester & R. Apperloo

Modellering & GIS

R. Apperloo

Tweede lezer

-

Opdrachtgever

Prolander

©Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Wormmeester, R. & R. Apperloo (2021). Quickscan ecologie Uitvoeringsprojecten 2023 Drentsche Aa. Beoordeling effecten op beschermde natuurwaarden. Rapport 21-349. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

	Samenvatting	5
1.	Inleiding	7
1.1	Aanleiding en doelstelling	7
1.2	Juridisch kader	7
1.3	Leeswijzer	9
2.	Werklocaties en maatregelen	10
2.1	Doel van de maatregelen	10
2.2	Onderzoeksgebied	11
2.3	Voorgenomen maatregelen	12
2.4	Planning werkzaamheden	17
3.	Methode	18
3.1	Literatuuronderzoek	18
3.2	Veldonderzoek en biotooponderzoek	18
3.3	Analyse en effectbeoordeling	18
4.	Voortoets	20
4.1	Inleiding	20
4.2	Afbakening beschermde waarden	20
4.3	Afbakening effecten	20
4.4	Effecten	22
4.4.1	Verzuring en vermesting van habitattypen	22
4.4.2	Habitattypen	23
4.4.3	Habitatrichtlijnsoorten	24
4.5	Vrijstelling vergunningplicht Wnb	26
5.	Soortbescherming	27
5.1	Inleiding	27
5.2	Effectbeoordeling	27
6.	Ecologisch werkprotocol	40
6.1	Inleiding	40
6.2	Alle gebieden - algemeen	41
6.3	Deelgebied A – Roodzanden	41
6.4	Deelgebied B – Grote spelden	43
6.5	Deelgebied C – Flank Scheebroekenloopje	44
6.6	Deelgebied D – Anreep	45
6.7	Alle gebieden - Depots & transportroutes	46
	Geraadpleegde bronnen	48

Bijlage 1 - Maatregelkaarten

Bijlage 2 - Instandhoudingsdoelen Drentsche Aa

Bijlage 3 - Logboek

Bijlage 4 - Verspreidingskaarten

Bijlage 5 - Ruimtelijke weergave Natura 2000-maatregelen beheerplan

Samenvatting

Inleiding

Vanuit het programma 'Natuurlijk Platteland' werkt Prolander in opdracht van de Provincie Drenthe aan de ontwikkeling en realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Voor de uitvoering van deze opgave is Drenthe opgedeeld in acht deelprogramma's. Eén van de deelprogramma's betreft het programma Drentsche Aa. Onderdeel van dit programma is de inrichting van vier deelgebieden namelijk: Roodzanden, Grote Spelden, Flank Scheebroekenloop en Anreep. De doelstelling voor deze vier deelgebieden is de realisatie van het NNN, waarmee ook invulling wordt gegeven aan de doelstellingen vanuit Natura 2000, KRW en het Klimaatakkoord. Wet- en regelgeving voor bescherming van natuur zoals vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb), verplichten vooraf te toetsen of activiteiten conflicteren met aanwezige beschermde natuurwaarden. In voorliggend adviesrapport is de toetsing uitgewerkt.

Voortoets

- Voor de Natura 2000-maatregelen geldt dat deze passend zijn beoordeeld in paragraaf 8.2 van het Natura 2000-beheerplan. De conclusie is dat met zekerheid geen significant negatieve effecten optreden mits er een zorgvuldige werkwijze wordt toegepast.
- De voorgenomen natuurherstelmaatregelen dragen bij aan het behoud en de uitbreiding van de instandhoudingsdoelen van kwalificerende natuurwaarden in Natura 2000-gebied 'Drentsche Aa-gebied'. Omdat daarmee beargumenteerd kan worden dat deze natuurherstelmaatregelen direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied zijn de werkzaamheden vrijgesteld van de vergunningplicht uit de Wet natuurbescherming.

Soortbescherming

- Hieronder is een tabel opgenomen met een samenvatting van de te verwachten functies van de maatregellocaties voor beschermde soorten uit de Wet natuurbescherming.
- Voor beschadiging of vernietiging van leefgebied en verblijfplaatsen van beschermde soorten geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht, wanneer de maatregel een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel betreft, gericht op het verbeteren of herstel van aangewezen habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De uit te voeren maatregelen kunnen beschouwd worden als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.
- Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten wordt voorkomen door bij de uitvoering van werkzaamheden zoveel mogelijk rekening te houden met de ecologisch meest gunstige uitvoeringsperiode. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toe gepast.

Beschermde soorten	Verwachte functie
Vleermuizen	Verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes
Das	Burcht en foerageergebied
Grote bosmuis	Verblijfplaatsen en foerageergebied
Bever	Verblijfplaatsen en foerageergebied
Otter	Verblijfplaatsen en foerageergebied
Boommarter	Foerageergebied

Steenmarter	Foerageergebied
Eekhoorn	Nestplaatsen en foerageergebied
Vogels	Nestplaatsen en foerageergebied
Kamsalamander	Overwinterings- en zomerbiotoop
Alpenwatersalamander	Voortplantings-, overwinterings- en zomerbiotoop
Heikikker	Overwinterings- en zomerbiotoop
Poelkikker	Voortplantings-, overwinterings- en zomerbiotoop
Adder	Overwinterings- en voortplantingsbiotoop
Levendbarende hagedis	Overwinterings- en voortplantingsbiotoop
Hazelworm	Overwinterings- en voortplantingsbiotoop
Grote modderkruiper	Incidenteel leefgebied
Beekrombout	Foerageergebied
Gevlekte witsnuitlibel	Foerageergebied
Sierlijke witsnuitlibel	Foerageergebied
Noordse winterjuffer	Foerageergebied
Zilveren maan	Foerageergebied (nectarplanten)
Grote weerschijnvlinder	Voortplantingsplekken (waardplanten) en foerageergebied (nectarplanten)
Grote vos	Foerageergebied (nectarplanten)

Advies

- Geadviseerd wordt om voorliggende rapportage ter goedkeuring toe te sturen aan bevoegd gezag (Provincie Drenthe, t.a.v. dhr. A. Faber).
- Geadviseerd wordt om voorliggend rapport te actualiseren zodra de inrichtingsmaatregelen concreet zijn. Daarnaast is een actualisatie ook aan de orde wanneer inrichtingsmaatregelen pas in 2024 (of daarna) worden uitgevoerd, in verband met de juridische houdbaarheid van een natuurtoets.
- De voorgenomen inrichtingsmaatregelen zijn vrijgesteld van de vergunningplicht uit de Wet natuurbescherming, mits er gewerkt wordt conform de zorgvuldige werkwijze in het ecologisch werkprotocol.
- Voor de voorgenomen inrichtingsmaatregelen geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht uit de Wet natuurbescherming, mits is aangegeven op welke wijze aan de zorgplicht voldaan wordt.
- Voorgenomen inrichtingsmaatregelen dienen conform de zorgvuldige werkwijze in het ecologisch werkprotocol te worden uitgevoerd.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Vanuit het programma 'Natuurlijk Platteland' werkt Prolander in opdracht van de Provincie Drenthe aan de ontwikkeling en realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Voor de uitvoering van deze opgave is Drenthe opgedeeld in acht deelprogramma's. Eén van de deelprogramma's betreft het programma Drentsche Aa. Onderdeel van dit programma is de inrichting van vier deelgebieden namelijk: Roodzanden, Grote Spelden, Flank Scheebroekenloop en Anreep (zie figuur 1.1). De doelstelling voor deze vier deelgebieden is de realisatie van het NNN, waarmee ook invulling wordt gegeven aan de doelstellingen vanuit Natura 2000, KRW en het Klimaatakkoord.

Met de inrichting van deze vier gebieden wordt circa 160 hectare aan het bestaande NNN toegevoegd. Verspreid over de vier deelgebieden liggen kansen voor de ontwikkeling van natuurtypen N10.01 nat schraalland, N10.02 vochtig hooiland, N11.01 droog schraalgrasland, N06.04 vochtige heide en N07.01 droge heide. Uitgangspunt voor de inrichting van de deelgebieden is het herstel van het ecohydrologisch systeem. Globaal gaat het dan om de volgende herstelmaatregelen ten behoeve van de realisatie van de doelstellingen: het optimaliseren van de waterhuishouding door het dempen, verondiepen en/ of afdammen van sloten, het ondiep afgraven of uitmijnen van percelen en het kappen van bomen/ bos. Onlangs is voor de vier deelgebieden gestart met de planvorming. De inrichtingsplannen dienen in 2022 gereed te zijn.

Wet- en regelgeving voor bescherming van natuur zoals vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb), verplichten vooraf te toetsen of activiteiten conflicteren met aanwezige beschermde natuurwaarden (zie voor toelichting op natuurwetgeving paragraaf 1.2). In voorliggend adviesrapport is de toetsing uitgewerkt.

1.2 Juridisch kader

De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden. Onderstaand is een samenvatting van relevante wetsteksten te vinden. In dit rapport worden de maatregelen getoetst aan de soortbescherming en gebiedsbescherming (Natura 2000-gebieden).

Soortbescherming

Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming regelen de bescherming van soorten. De bescherming is opgedeeld in drie categorieën:

- Vogels zoals bedoeld in artikel 3.1 Wet natuurbescherming, waaronder:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten en
 - Overige vogels;
- Soorten van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I) zoals bedoeld in artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming;
- Nationaal beschermde soorten (artikel 3.10 Wet natuurbescherming), onderverdeeld in:
 - Soorten waarvoor provinciaal geen vrijstelling geldt, en
 - Soorten waarvoor provinciaal wel vrijstelling geldt.

Provincies mogen besluiten om bepaalde soorten vrij te stellen van bescherming in het kader van ruimtelijke ingrepen, beheer en onderhoud. In de meeste provincies geldt - onder andere voor ruimtelijke ontwikkelingen - een vrijstelling voor een selectie van zoogdieren en amfibieën. Voor de niet-vrijgestelde soorten gelden vergelijkbare verboden (zie artikel 3.10) als voor soorten van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn (artikel 3.5) en geldt eveneens een strikte beschermingsstatus.

Vrijstelling van ontheffingsplicht

Voor Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijnsoorten geldt op grond van artikel 3.3, lid 7, onder a, respectievelijk artikel 3.8, lid 7, onder a, van de Wnb een algemene vrijstelling van de verbodsbepalingen indien de handelingen ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel zijn. Instandhoudingsmaatregelen zijn behoud- en herstelmaatregelen om een gunstige staat van instandhouding te bereiken voor de habitats en soorten waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen (artikel 3, eerste lid en tweede lid, onderdelen b, c en d, en 4, eerste lid, eerste volzin, en tweede lid, van de Vogelrichtlijn en artikel 6, eerste lid, van de Habitatrichtlijn). Passende maatregelen zijn maatregelen om achteruitgang van de kwaliteit van de habitats en significante verstoring van soorten in Natura 2000-gebieden te voorkomen (artikel 6, tweede lid, van de Habitatrichtlijn).

Over de manier waarop toetsing plaats dient te vinden is contact gezocht met bevoegd gezag: provincie Drenthe. In overleg is bepaald dat de wettelijke vrijstelling geldt voor de uitvoeringsprojecten 2023, maar dat wel voldaan moet worden aan de zorgplicht middels het opstellen van een ecologisch werkprotocol (EWP; zie H6).

Gebiedsbescherming

Hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming regelen de bescherming van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden). Voor Natura 2000-gebieden zijn instandhoudingsdoelen opgesteld voor habitats, soorten, broedvogels en / of niet-broedvogels. In artikel 2.7 verplicht de Wet natuurbescherming om vooraf te beoordelen of ingrepen / activiteiten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de voor deze gebieden aangewezen instandhoudingsdoelen. Als significant negatieve effecten niet zijn uit te sluiten dan kan het aanvragen van een vergunning bij bevoegd gezag (veelal de provincie waarbinnen de ingreep of activiteit plaatsvindt) aan de orde zijn.

Vrijstelling van vergunningplicht

Per 1 januari 2020 is de Spoedwet Aanpak Stikstof van kracht gegaan. Onderdeel van de Spoedwet is een aanpassing van artikel 2.7 (lid 2) van de Wnb. In het betreffende artikel is nu een vrijstelling van vergunningplicht opgenomen voor projecten die direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied, hieronder valt het reguliere beheer maar ook inrichtingsmaatregelen die getroffen worden ten gunste van de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied (instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen). Daarnaast zijn projecten die zijn

beschreven in en worden gerealiseerd overeenkomstig een vastgesteld beheerplan vrijgesteld van vergunningplicht (art. 2.9 lid 1). Het project moet in het beheerplan passend zijn beoordeeld en het project mag de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied niet aantasten. Voor de natura 2000-maatregelen geldt dat de maatregelen passend zijn beoordeeld in paragraaf 8.2 van het Natura 2000-beheerplan (Provincie Drenthe, 2017).

Over de manier waarop toetsing plaats dient te vinden is contact gezocht met bevoegd gezag: provincie Drenthe. In overleg is bepaald dat speciaal ten aanzien van het aspect stikstof geldt dat er geen AERIUS berekening noodzakelijk is voor projecten die direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied. Wel is een ecologische beoordeling noodzakelijk waarin mogelijke effecten (waaronder stikstof) inzichtelijk worden gemaakt. Daarnaast moet voldaan worden aan de zorgplicht middels het opstellen van een ecologisch werkprotocol (EWP, zie H6).

Zorgplicht

Conform artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming houdt de zorgplicht in dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor beschermde gebieden, in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een beschermd gebied of voor in het wild levende soorten, laat deze handelingen achterwege. Indien het achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevraagd, worden maatregelen getroffen om de gevolgen te voorkomen, of zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt. De zorgplicht geldt dus ook voor soorten zonder specifieke beschermingsstatus onder de Wet natuurbescherming.

Houdbaarheid rapport

Verder geldt dat op het moment van schrijven nog niet alle inrichtingsmaatregelen concreet zijn uitgewerkt. Bovendien vindt de uitvoering van enkele voorgenomen inrichtingsmaatregelen pas plaats over enkele jaren in 2024/ 2025. Geadviseerd wordt om voorliggend rapport te actualiseren zodra de inrichtingsmaatregelen concreet zijn. Daarnaast is een actualisatie ook aan de orde wanneer inrichtingsmaatregelen pas in 2024 (of daarna) worden uitgevoerd, in verband met de juridische houdbaarheid van een natuurtoets.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft het Natura 2000-gebied en de door de provincie Drenthe voorgenomen maatregelen. In hoofdstuk 3 volgt de beschrijving van de gevolgde werkwijze bij de beoordeling, in hoofdstuk 4 gevolgd door een analyse van te verwachten effecten op instandhoudingsdoelen. Hoofdstuk 5 gaat in op de aanwezige beschermde soorten, de effecten die (mogelijk) optreden als gevolg van de uitvoering van de werkzaamheden en welke maatregelen nodig zijn om invulling te geven aan de zorgplicht. Het ecologisch werkprotocol is uitgewerkt in hoofdstuk 6.

2. Werklocaties en maatregelen

2.1 Doel van de maatregelen

De doelstelling is de realisatie van het NNN, waarmee ook invulling wordt gegeven aan de doelstellingen vanuit Natura 2000, KRW en het Klimaatakkoord. Met deelprogramma Drentsche Aa wordt ongeveer 160 hectare aan het bestaande NNN toegevoegd.

Synergie met Natura 2000

Uit het Natura 2000-beheerplan van de Drentsche Aa blijken de grootste knelpunten verdroging en vermessing. De voorgenomen maatregelen worden onder andere getroffen ten behoeve van ecohydrologisch herstel van het Natura 2000-gebied Drentsche Aa en komen de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied ten goede. Voor de kernopgaven en instandhoudingsdoelen in het Drentsche Aa geldt dat verdroging en/of vermessing de belangrijkste knelpunten vormen en dat hydrologisch systeemherstel, verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater en vermindering van de atmosferische depositie de belangrijkste oplossingen zijn (Natura 2000-beheerplan; Provincie Drenthe, 2017). De meeste kernopgaven en instandhoudingsdoelen in Natura 2000-gebied Drentsche Aa-gebied zijn sterk afhankelijk van goede hydrologische condities, zoals voldoende toevoer van grondwater vanaf de flanken, inundatie met schoon beekwater en gebufferd kwelwater tot in het maaiveld.

Het maatregelpakket voor de uitvoeringsprojecten 2023 is een uitwerking van de Natura-2000 opgave opgenomen in het beheerplan (Provincie Drenthe, 2017). Deze maatregelen worden in nog op te stellen inrichtingsplannen meer gedetailleerd uitgewerkt. Voor een ruimtelijke weergave van de Natura 2000-maatregelen uit het beheerplan zie bijlage 5. Algemeen geldt voor alle vier deelgebieden dat wordt gestreefd naar een zo natuurlijk mogelijk watersysteem en een robuuste en toekomstbestendige inrichting. Een inrichting waarbij het natuurlijke verloop van het watersysteem wordt hersteld volgens gebiedseigen abiotische processen en omstandigheden, water wordt vastgehouden in het beekstelsel en een verbetering van de waterkwaliteit wordt gerealiseerd.

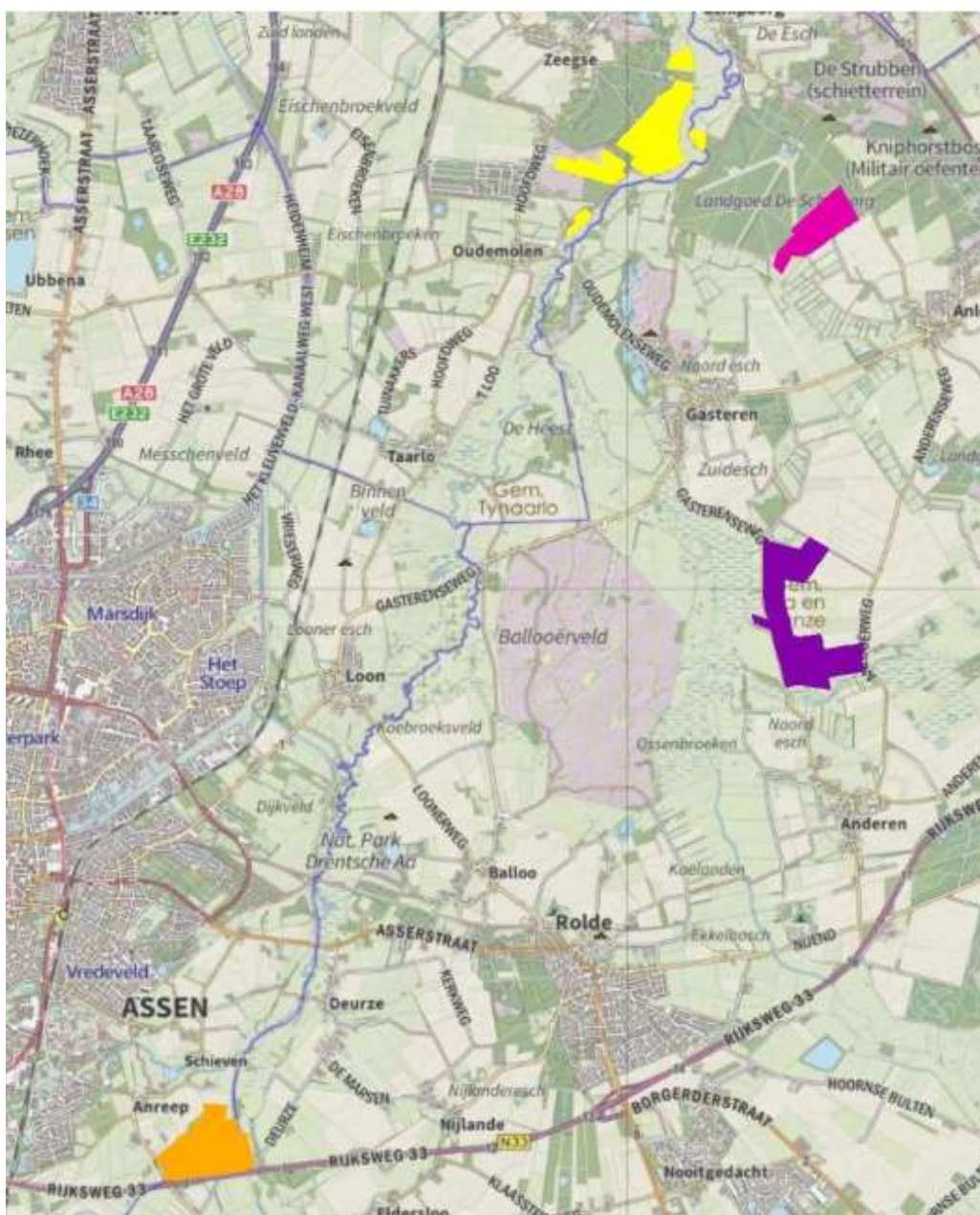
Voor de natura 2000-maatregelen geldt dat deze passend zijn beoordeeld in paragraaf 8.2 van het Natura 2000-beheerplan (Provincie Drenthe, 2017). De conclusie is dat met zekerheid geen significant negatieve effecten optreden mits er een zorgvuldige werkwijze wordt toegepast. Ten aanzien van een aantal maatregelen konden de effecten van de uitvoeringsfase nog niet volledig worden beoordeeld in het beheerplan omdat specifieke informatie over de wijze van uitvoering ten tijde van het vaststellen van het beheerplan ontbrak. Hierover neemt de provincie Drenthe het standpunt in dat er ook ten aanzien van deze effecten van de uitvoeringsfase geen vergunningplicht geldt omdat de mogelijke effecten per definitie tijdelijk zijn en omdat het algemeen belang uitvoering van de maatregelen vereist. Het beheerplan dient om positieve lange(re) termijn effecten te bereiken voor

de betrokken habitattypen en/of voor de betrokken soorten. In dat kader is ook een uitgebreid monitoringregime opgezet om de Natura 2000 doelen te bewaken. Het belang bij het uitvoeren van maatregelen weegt al met al zwaarder dan mogelijke tijdelijke negatieve effecten samenhangend met de uitvoeringsfase van die maatregelen (Provincie Drenthe, 2017).

Het gehele maatregelpakket opgenomen in voorliggend rapport hebben een positief effect op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden 'Drentsche Aa-gebied' (o.a. voor rivierdonderpad, rivierprik, bever, blauwgraslanden, overgangs- en trilvenen, vochtige heiden, pioniervegetaties met snavelbiezen en beken, rivieren met waterplanten (waterranonkels) en vochtige alluviale bossen) en kunnen daarom gezien worden als instandhoudingsmaatregelen die nodig zijn om de realisatie van de Natura 2000-doelen te borgen. Daarnaast geldt dat voorliggend maatregelpakket een uitwerking is van de opgave die in het Natura 2000-beheerplan is opgenomen (Provincie Drenthe, 2017). Het uitvoeren van de maatregelen zorgt voor uitbreiding en/of kwaliteitsverbetering van habitattypes zoals blauwgraslanden, overgangs- en trilvenen, vochtige heiden, beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels) en vochtige alluviale bossen. Voor deze habitattypen geldt een uitbreidingsdoelstelling voor wat betreft oppervlak en kwaliteit. Verbetering van het hydrologische systeem zorgt daarnaast ook voor een uitbreiding en kwaliteitsverbetering voor leefgebieden van onder andere habitatrictlijnsoorten zoals rivierdonderpad, rivierprik en bever en voor de typische soorten van kwalificerende habitattypen.

2.2 Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied betreft alle globale maatregellocaties die verspreid in de vier deelgebieden liggen. De globale maatregellocaties zijn ruimtelijk weergegeven in bijlage 1 en het onderzoeksgebied is ook weergegeven in figuur 2.1. De vier deelgebieden zijn voorheen grotendeels benut door de landbouwsector. Een deel is in eigendom bij de provincie en delen zijn in beheer bij Staatsbosbeheer en particuliere natuurbeheerders. Het onderzoeksgebied bestaat hoofdzakelijk uit graslandpercelen. Verder zijn in het onderzoeksgebied sloten en houtwallen aanwezig die de deelgebieden doorkruisen. Verder zijn er plukjes bos/ bosschages aanwezig en enkele solitaire bomen.

Figuur 2.1 Globale ligging deelgebieden. Oranje: Anreep, Paars: Flank Scheebroekenloopje, Geel: Roodzanden en Roze: Grote Spelden.

2.3 Voorgenomen maatregelen

In tabel 2.1 is een overzicht gegeven van de maatregelen per deelgebied. Vervolgens wordt per deelgebied een beschrijving gegeven van het gebied en de voorgenomen maatregelen.

Tabel 2.1 Overzicht van het voorgenomen maatregelpakket per deelgebied.

Deelgebied	Maatregel
A. Roodzanden	Kappen bomen/ dunnen bos/verwijderen exoten Dempen, verondiepen/ afdammen sloten Afgraven en/ of uitmijnen
B. Grote spelden	Dempen, verondiepen/ afdammen sloten

		<i>Afgraven en/ of uitmijnen</i>
C.	Flank Scheebroekenloopje	<i>Dempen, verondiepen/ afdammen sloten</i>
		<i>Afgraven en/ of uitmijnen</i>
D.	Anreep	<i>Herstellen bosschage/ houtwallen</i>
		<i>Dempen, verondiepen/ afdammen sloten</i>
		<i>Afgraven en/ of uitmijnen</i>

A. Roodzanden

Het deelgebied Roodzanden (zie figuur 2.2 voor het schetsontwerp) maakt deel uit van het Natura 2000-gebied Drentsche Aa-gebied. In het Natura 2000-beheerplan is vastgesteld dat in het centrale deel van Roodzanden de interne ontwatering moet worden aangepast en een randsloot moet worden aangepast. Op een klein oppervlak op de zandrug in het meest zuidelijke perceel van dit deelgebied ligt het habitatype H6230 Heischrale graslanden. Het centrale deel van Roodzanden wordt sterk ontwaterd door de aanwezige watergangen (verdroging). Een groot deel van het grondwater wordt via de watergangen afgevoerd naar de beek. Hierdoor zakt de grondwaterstand in Roodzanden en vermindert de kwelstroming richting het beekdal van het Schipborgsche Diep. Dit is nadelig voor de ontwikkeling van de habitattypen in het beekdal. Enkele percelen zijn langdurig bemest. Dit heeft geleid tot verhoging van de voedselrijkdom (vermesting). Ook de vegetaties in het beekdal worden beïnvloed door de aanvoer van voedselrijkwater afkomstig uit Roodzanden. Verdroging en een hoge voedselrijkdom belemmeren de ontwikkeling van vochtige en natte, schrale natuurtypen binnen het projectgebied. Herstel van het ecohydrologisch functioneren is te bereiken door maatregelen te nemen die ingrijpen op:

- Grondwaterstand
- Voedselrijkdom

Om het grondwatersysteem te herstellen is het nodig om de bestaande watergangen zoveel mogelijk te dempen of te verondiepen. Hierdoor wordt het grondwater niet meer direct afgevoerd naar de beek en zal de grondwaterstand stijgen en de kwelstroming (via ondiep afstromend grondwater) naar het beekdal toenemen. Herstel van de hydrologie in Roodzanden draagt bij aan:

- Herstel van voedselarme, droge tot natte natuurtypen.
- Het ecologisch herstel van de kwelafhankelijke habitattypen in het beekdal van het Schipborgsche Diep.

Veder is het voornemen de heidegebieden Zeegser Duinen (in het noorden) en het Molenveld in het zuiden opnieuw te verbinden met elkaar. Deze heidegebieden zijn restanten van een uitgestrekt heidegebied. Deze overgebleven heidegebieden zijn te klein voor veel planten- en diersoorten die hiervan afhankelijk zijn. Het gaat dan om verschillende reptielen (zoals de hazelworm en adder) en insecten (zoals vlinders en loopkevers). De populaties zijn al verdwenen of op den duur niet meer levensvatbaar.

Figuur 2.2 Schetsontwerp deelgebied Roodzanden. Bron: Prolander.

B. De Grote Spelden

Het deelgebied is een zijdal van het Natura 2000-gebied. Dit zijdal heeft een geohydrologische relatie met het beekdal van het Anloerdiëpje en hier liggen beschermde habitattypen. Voor de Burgvallen langs het Anloerdiëpje is de sloot langs het landgoed Schipborg nog een knelpunt: deze sloot vangt veel kwel weg. Hiervoor geldt een Natura 2000-opgave (beheerplanperiode 2015-2033): dempen of verondiepen sloot langs west- en zuidzijde landgoed Schipborg. Gestreefd wordt naar systeemgericht natuurherstel (optimalisatie van hydrologische systeem). Mogelijke maatregelen zijn dempen/verondiepen watergangen (incl. bermlopen) en uitmijnen en/of afgraven. Het effect van de inrichting van het NNN draagt bij aan:

- Vermindering van de verdroging van voor verdroging gevoelige habitattypen in omliggend Natura 2000-gebied.

- Verminderen van de input van nutriënten in het hydrologische systeem.
- Zorgen voor het vergroten van het natuurareaal wat resulteert in een verbetering van de robuustheid van het omliggende Natura 2000-gebied.

Figuur 2.3 Begrenzing deelgebied De Grote Spelden inclusief twee grenssloten (rode lijnen). Bron: Prolander.

C. Flank Scheebroekenloopje

Het deelgebied Flank Scheebroekenloopje ligt grotendeels buiten de begrenzing van het Natura 2000-gebied, alleen het noordelijk deel valt binnen de begrenzing. In het gehele deelgebied ontbreken habitattypen. In dit deelgebied ligt een Natura 2000-opgave, namelijk het onderzoeken van het hydrologische systeem en het verwijderen van sloten t.b.v. hydrologisch herstel. Het dempen van de sloten is al gerealiseerd. Het landbouwkundige gebruik (nu en in het verleden) heeft geleid tot verdroging en vermesting op de percelen in het gebied en in de aangrenzende beekdalen. Vermesting is ontstaan door afstroming van meststoffen via grond- en oppervlaktewater. Door de aanwezige perceelssloten en bermsloten is het gebied verdroogd en heeft een verdrogend effect op aangrenzende beekdalen en Natura 2000-gebied. Deze waterhuishouding heeft geleid tot verlaging van de grondwaterstand en een verminderde toevoer van grondwater naar de beekdalen. Dit heeft tot gevolg dat natuurwaarden in de omgeving in kwaliteit achteruitgaan en in het deelgebied nauwelijks meer aanwezig zijn. Ecohydrologisch herstel draagt bij aan herstel van het Scheebroekenloopje en Gasterense diep. De inrichtingsmaatregelen dragen bij aan:

- Herstel van het hydrologische systeem ten behoeve van het Gasterense Diep en Scheebroekenloopje.
- Vermindering van de vermesting (en bestrijdingsmiddelen); ontstaan door zowel het blijvende landbouwkundig gebruik in de omgeving als de stoffen opgeslagen in de bodem (verschralen).
- Verbinden met de aangrenzende natuur (bijv. Scheebroekenloopje, noordelijke beekdal van Staatsbosbeheer en/of Gasterensche Holt).

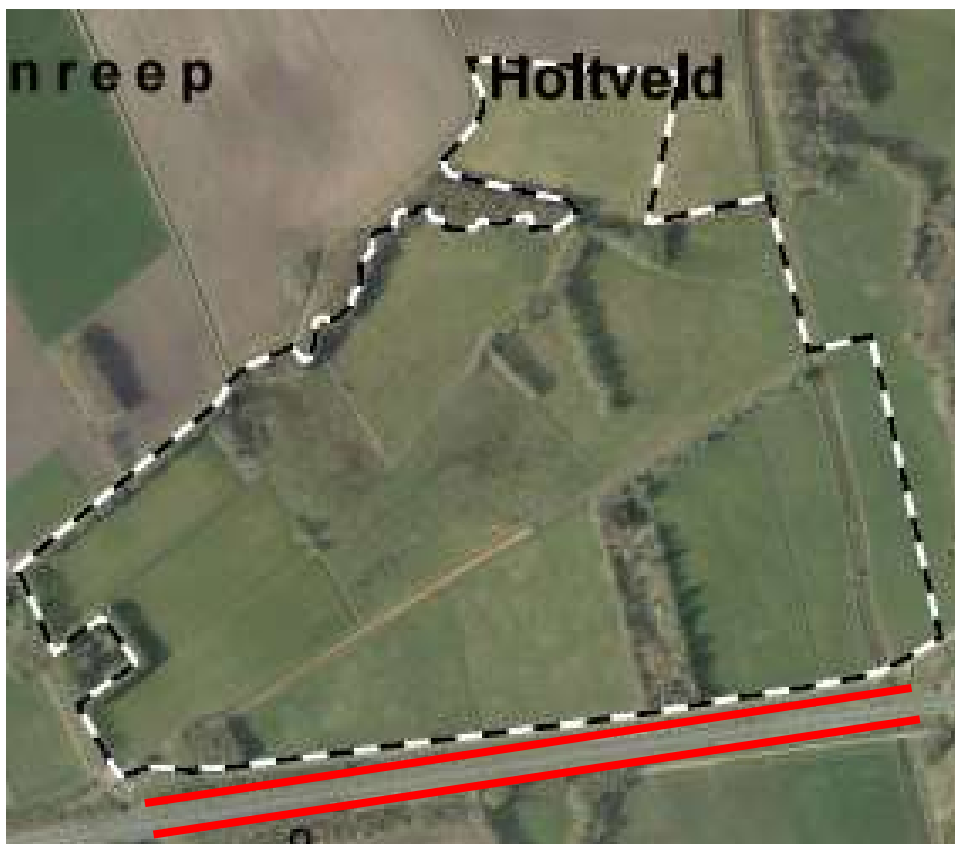
Figuur 2.4 Begrenzing deelgebied Flank Scheebroekenloopje inclusief extra perceel onderzoeksgebied (rood). Bron: Prolander.

D. Anreep

Het deelgebied Anreep ligt deels binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied Drentsche Aa. Beschermde habitattypen ontbreken binnen het deelgebied. Voor het deelgebied Anreep zijn in het Natura 2000-beheerplan geen maatregelen opgenomen, echter liggen hier wel goede kansen voor systeemgericht natuurherstel (optimalisatie van het hydrologische systeem). De inrichting van dit deelgebied en realisatie van natte beekdalgraslanden is sterk afhankelijk van de begrenzing van het NNN-gebied. Binnen de huidige begrenzing van het NNN en verworven gronden zijn kansen aanwezig voor verbetering. De mogelijkheden moeten nog worden verkend in hoeverre de grondwaterstand kan worden verhoogd en vervolgens wordt onderzocht welke natuurpotenties daarbij kunnen ontstaan. Mogelijke maatregelen zijn dempen/verondiepen watergangen (incl. bermsloten), herstellen van houtwallen/ bosschages en uitmijnen en/of afgraven. Het effect van de inrichting van het NNN draagt bij aan:

- Vermindering van de verdroging van voor verdroging gevoelige habitattypen in omliggend Natura 2000-gebied.
- Verminderen van de input van nutriënten in het hydrologische systeem.

- Zorgen voor het vergroten van het natuurareaal wat resulteert in een verbetering van de robuustheid van het omliggende Natura 2000-gebied.

Figuur 2.5 Begrenzing deelgebied Anreep inclusief onderzochte bermsloten (rode lijnen). Bron: Prolander.

2.4 Planning werkzaamheden

De uitvoering van de maatregelen is gepland over een langere periode namelijk vanaf 2023 t/m 2025. In najaar 2023 /winter wordt waarschijnlijk gestart met werkzaamheden in deelgebied Roodzanden. De exacte planning voor overige deelgebieden is op het moment van schrijven nog niet duidelijk. Wel wordt er te allen tijde zoveel mogelijk rekening gehouden met de kwetsbare periodes van de aanwezige/ te verwachten beschermde natuurwaarden.

3. Methode

3.1 Literatuuronderzoek

Om een beeld te krijgen van aanwezige kwalificerende waarden (habitattypen en -soorten) en beschermde soorten in het onderzoeksgebied (zie ook bijlage 1) en omgeving (zone 1 kilometer tot 10 jaar oud) zijn beschikbare bronnen geraadpleegd (o.a. NDFF, 2021; Schollema, 2015; Schollema, 2020; Schollema et al., 2020; Smit et al., 2017 en Provincie Drenthe, 2017 & 2021). Voor een volledig overzicht verwijzen we naar de Geraadpleegde bronnen achterin dit rapport.

3.2 Veldonderzoek en biotooponderzoek

Op 7 september 2021 (licht bewolkt, droog, weinig wind, 20°C) en 8 september 2021 (helder, droog, weinig wind, 23°C) is veldonderzoek uitgevoerd door een ervaren ecooloog van Ecogroen. De veldgegevens zijn verzameld middels zicht, geluid en vangstwaarnemingen. Voor soorten en soortgroepen is op basis van een biotoopbeoordeling bepaald of geschikt leefgebied aanwezig is. Tevens is nagegaan of (leefgebieden van) habitatsoorten en habitattypen overlappen met de maatregellocaties. De verkregen informatie over de verspreiding van beschermde natuurwaarden is gebruikt in de effectbeoordeling.

3.3 Analyse en effectbeoordeling

Alle gegevens die zijn verzameld tijdens het literatuuronderzoek en veldonderzoek zijn gebruikt voor de toetsing aan de wettelijke soort- en gebiedsbescherming. Nagegaan is of (leefgebieden van) beschermde soorten en habitattypen overlappen met de geplande maatregellocaties.

Soortbescherming

Omdat de maatregelen ontheffingsvrij kunnen worden uitgevoerd, is er geen aanvullend soortgericht onderzoek naar het (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten uitgevoerd. Voor beschermde soorten is beoordeeld of negatieve effecten door maatregelen kunnen optreden en welke voorzorgsmaatregelen nodig zijn om negatieve effecten te voorkomen of tot een minimum te beperken (zorgplicht). Om bij de voorzorgsmaatregelen maatwerk te kunnen toepassen is op basis van eerder onderzoek, bekende verspreidingsgegevens, terreinkenmerken en expert judgement een inschatting gemaakt van (te verwachten) aanwezige beschermde soorten in de maatregelengebieden. Hiervoor is onder andere gebruik gemaakt van recente gegevens uit de NDFF (2021).

Gebiedsbescherming

Voor de Natura 2000-waarden zijn de effecten als gevolg van de uitvoering inzichtelijk gemaakt. Hierbij is gebruik gemaakt van de NDFF (2021), inventarisatierapporten (Schollema et al., 2020; Smit et al., 2017), de habitattypenkaart van Natura 2000-gebied Drentsche Aa (Provincie Drenthe, 2021), het Natura 2000 beheerplan (Provincie Drenthe, 2017, de effectindicator (Min. EZ, 2015) en expert judgement.

4. Voortoets

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen van de Voortoets beschreven. Centrale vraag gedurende de Voortoets is: zijn negatieve effecten van geplande maatregelen op beschermde waarden van Natura 2000-gebieden te verwachten?

4.2 Afbakening beschermde waarden

De maatregellocaties liggen deels in, of grenzen aan, het Natura 2000-gebied Drentsche Aa. Het Drentsche Aa is aangewezen als Habitatrichtlijngebied. Overige Natura 2000-gebieden zoals het Witterveld, Fochteloërveen, Drouwenerzand en Zuidlaardermeergebied liggen op ruime afstand van de maatregellocaties. Op basis van de effectenindicator (Broekmeyer *et al.* 2005; Broekmeyer, 2010; Broekmeyer *et al.* 2014), de afstand tot overige Natura 2000-gebieden, de aard en omvang van het initiatief (zie paragraaf 2.3) en bekende dosis-effectrelaties (o.a. Krijgsveld *et al.*, 2008) is beoordeeld dat negatieve effecten op voorhand zijn uitgesloten voor overige Natura 2000-gebieden dan Natura 2000-gebied 'Drentsche Aa'. Andere Natura 2000-gebieden blijven daarom verder buiten beschouwing.

Drentsche Aa-gebied

Het Natura 2000-gebied Drentsche Aa-gebied geldt als beschermingszone voor negentien habitattypen en vijf habitatrichtlijnsoorten (zie bijlage 2). Daarnaast is het gebied in ontwerp aangewezen voor twee habitatrichtlijnsoorten¹.

4.3 Afbakening effecten

Effecten van de geplande maatregelen op kwalificerende natuurwaarden in Natura 2000-gebied 'Drentsche Aa' kunnen ontstaan gedurende de uitvoeringsfase en/ of gebruiksfase van de werk-

¹ Instandhoudingsdoelen met status 'ontwerp' (zie ook bijlage 2) worden niet meegenomen in de beoordeling, omdat er nog geen aanwijzingen zijn dat de betreffende instandhoudingsdoelen op korte termijn de status 'definitief' krijgen.

zaamheden. Effecten tijdens de gebruiksfase ontstaan na afronding van de werkzaamheden (bijvoorbeeld vernatting als gevolg van het dempen van een sloot). Effecten in de uitvoeringsfase treden op als fysiek in het gebied wordt ingegrepen om een maatregel tot stand te brengen. Verstoring en mechanische effecten zijn voorbeelden van effecten die in deze fase optreden.

In tabel 4.1 is een verkennende beoordeling op basis van geografie weergegeven om mogelijke knelpunten te identificeren voor de te beoordelen werkzaamheden. Vervolgens is er een korte toelichting gegeven. Hierbij zijn drie categorieën mogelijk. Bij geen overlap liggen bekende leefgebieden van habitatsoorten en bekende begrenzingen van habitattypen op meer dan 100 meter afstand van de maatregellocaties. Bij overlap vallen bekende locaties samen met maatregellocaties. Daarnaast is er nog een tussencategorie waarbij bekende kwalificerende waarden dichtbij (0-100 meter afstand van) maatregellocaties liggen.

Tabel 4.1 Overlap maatregelen per deelgebied (A-D) en kwalificerende natuurwaarde. X = overlap, O = omgeving (0-100meter) en - = >100 meter. A = Roodzanden, B = De Grote Spelden, C = Flank Scheebroekenloopje en D = Anreep.

Habitattypen	A	B	C	D
Stuifzandheiden met struikhei	X	-	-	-
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	-	-	-	-
Zandverstuivingen	-	-	-	-
Zure vennen	-	-	O	-
Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	-	O	O	O
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	O	-	-	-
Droge heiden	O	-	-	-
Jeneverbesstruwelen	-	-	-	-
Heischrale graslanden	O	-	O	-
Blauwgraslanden	O	-	O	-
Ruigten en zomen (moerasspirea)	-	O	O	-
Actieve hoogvenen (heideveentjes)	-	-	-	-
Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	O	O	O	-
Pioniersvegetaties met snavelbiezen	-	-	-	-
Beuken-eikenbossen met hulst	-	-	-	X
Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)	-	-	-	-
Oude eikenbossen	-	-	-	-
Hoogveenbossen	X	-	-	-
Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	O	-	X

Habitatrictlijnsoorten	A	B	C	D
Rivierprik	O	O	-	-
Grote modderkruiper	X	X	X	X
Kleine modderkruiper	X	X	X	X
Rivierdonderpad	O	O	-	-
Kamsalamander	X	X	X	X

Habitattypen

De ligging van kwalificerende habitattypen stuifzanden met struikhei, beuken-eikenbossen met hulst, hoogveenbossen en vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) overlappen met geplande maatregellocaties. Daarnaast zijn de habitattypen zure vennen, beken en rivieren met waterplanten (waterranonkel), vochtige heiden (hogere zandgronden), droge heiden, heischrale graslanden, blauwgraslanden, ruigten en zomen (moerasspirea) en overgangs- en trilvenen (trilvenen), aanwezig in de directe omgeving van maatregellocaties (zie tabel 4.1). Negatieve effecten op overige kwalificerende habitattypen worden op voorhand uitgesloten op basis van de afstand tot de maatregellocaties, tussenliggende infrastructuur en de aard van de werkzaamheden. In paragraaf 4.4 zijn de mogelijke effecten op de habitattypen in of in de directe omgeving van werklocaties inzichtelijk gemaakt.

Habitatrichtlijnsoorten

Voor alle habitatrichtlijnsoorten geldt dat er geschikt leefgebied aanwezig is binnen of nabij de geplande maatregellocaties. Het afgelopen decennia is in de regio meerdere malen onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van deze soorten. Zo zijn er recente verspreidingsgegevens (<10 jaar) van rivierprik en kleine modderkruiper bekend in en/ of rondom de maatregellocaties. Van rivierdonderpad en grote modderkruiper zijn geen recente waarnemingen bekend (NDFF, 2021; Schollema, 2015; Schollema, 2020; Schollema et al., 2020). Aanwezigheid van rivierdonderpad en grote modderkruiper op de maatregellocaties wordt dan ook niet verwacht.

Negatieve effecten op de (leefgebieden van) habitatsoorten kunnen niet op voorhand worden uitgesloten. In paragraaf 4.4 worden de mogelijke effecten inzichtelijk gemaakt.

Mogelijke effecten als gevolg van uitvoeren maatregelpakket

Voor de werkzaamheden is geanalyseerd of er sprake is van effecten die schadelijk zijn voor het betreffende instandhoudingsdoel van Natura 2000 gebied 'Drentsche Aa-gebied'. Op basis van de ligging van de werkzaamheden (zie tabel 4.1), de effectenindicator (Broekmeyer *et al.*, 2005; Broekmeyer, 2010), de aard en omvang van het initiatief (zie paragraaf 2.3) en bekende dosis-effectrelaties (Krijgsveld *et al.*, 2008; Van der Vegte *et al.*, 2014) vragen de volgende effecten aandacht:

- Verzuring en vermessing van habitattypen.
- Oppervlakteverlies van habitattypen en leefgebieden van habitatrichtlijnsoorten.
- Verstoring van habitatsoorten en typische soorten van habitattypen (door geluid, licht en trilling, optische aanwezigheid, mechanische effecten).
- Hydrologische effecten op habitattypen en leefgebieden van habitatrichtlijnsoorten.

Overige effecten worden niet verwacht.

4.4 Effecten

4.4.1 Verzuring en vermessing van habitattypen

Ten behoeve van de uitvoering van het maatregelpakket wordt materieel ingezet. Als gevolg van de inzet van materieel treedt er een tijdelijke toename op van stikstofdepositie op habitattypen in het Natura 2000-gebied Drentsche Aa gebied. De toename van stikstofdepositie als gevolg van de uitvoering is zeer tijdelijk, beperkt en plaatselijk van aard. Tegelijkertijd wordt door de maatregel afgraven dan wel uitmijnen stikstof afgevoerd uit het Natura-2000-gebied. Ook door de geplande vernattingsmaatregelen treden andere bodemchemische processen op (denitrificatie), waardoor een deel van de stikstof verdwijnt naar de lucht. Hierdoor worden de effecten van de tijdelijke stikstofdepositie sterk teruggebracht.

De in dit rapport opgenomen natuurherstelmaatregelen zijn bedoeld om het Natura 2000-gebied robuuster en weerbaarder te maken en om de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Drentsche Aa-gebied te waarborgen. Zonder deze maatregelen is het waarborgen van alle instandhoudingsdoelen onhaalbaar. De als gevolg van de uitvoering tijdelijke, beperkte en plaatselijke toename in stikstofdepositie weegt dan ook niet op tegen de verwachte verbetering en uitbreiding van de Natura-2000 instandhoudingsdoelen als gevolg van de uitvoering.

4.4.2 **Habitattypen**

Oppervlakteverlies & mechanische effecten (bodemverstoring)

Het uitgangspunt tijdens de uitvoering van alle maatregelen is dat er zoveel mogelijk uitgevoerd wordt buiten de begrenzing van kwalificerende habitattypen (zie tabel 4.1). Betreding van kwalificerende habitattypen treedt uitsluitend op in het geval dat de betreffende maatregel wordt getroffen om het ter plekke aanwezige habitatype te versterken, of dat betreding noodzakelijk is om de achterliggende maatregellocaties te bereiken met materieel. De geplande maatregelen (zoekgebieden boskap) in deelgebied A 'Roodzanden' overlappen met de ligging van hoogveenbos en stuifzanden met struikhei. Ter plekke worden hier enkele bomen verwijderd binnen het stuifzand wat bijdraagt aan de openheid van het habitatype. Binnen de begrenzing van het hoogveenbos worden uitsluitend exoten verwijderd. Beide ingrepen zijn bedoeld om een heideverbinding te realiseren en tevens de kwaliteit van het areaal habitattypen op deze plekken te versterken. Verder is het in deelgebied D 'Anreep' noodzakelijk om de habitattypen beuken-eikenbossen met hulst en vochtige alluviale bossen (beekbegeleidend bos) te betreden om de geplande maatregelen in de oude beekmeander (dempen/ verondiepen) uit te kunnen voeren. Door de werkwijze aan te passen kan oppervlakteverlies en bodemverstoring worden voorkomen. Op alle locaties waar binnen habitattypen wordt gewerkt, worden bodembeschermende middelen ingezet om insporing en schade aan de bodem zoveel mogelijk te voorkomen. Daarnaast wordt er uitsluitend vanuit het stroomprofiel van de aanwezige meander gewerkt, waardoor geen sprake is van betreding en/ of bodemverstoring van het habitatype vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen). Hierdoor is geen sprake van oppervlakteverlies en bodemverstoring van aanwezige habitattypen. Hiermee zijn effecten in de vorm van oppervlakteverlies en bodemverstoring op habitattypen voldoende inzichtelijk gemaakt.

Verstoring typische soorten

Voor de kwalificerende habitattypen zijn typische soorten aangemeld die (mede) de kwaliteit van het betreffende habitatype bepalen. Door de werkzaamheden kan verstoring van typische soorten binnen habitattypen optreden. Verstoring van typische soorten kan optreden voor de habitattypen gelegen binnen of op korte afstand van de geplande maatregellocaties (zie tabel 4.1). Door de grote afstand en tussengelegen andere verstoringbronnen (o.a. wegen) zijn verstoringseffecten op typische soorten van verder weg gelegen habitattypen uitgesloten. In de planning van de werkzaamheden wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de ecologisch meest gunstige periodes. Daarnaast door het gebruik van bodembeschermende middelen en omdat de werkzaamheden van tijdelijke aard zijn en bovendien zeer lokaal met een korte doorlooptijd per locatie worden uitgevoerd leiden de werkzaamheden niet tot het verdwijnen of sterke achteruitgang van de typische soorten. Door de tijdelijke en korte doorlooptijd en de fasering van werkzaamheden blijft op de korte termijn voldoende uitwijkmogelijkheden beschikbaar. Bovendien na afronding van de werkzaamheden worden de maatregellocaties op termijn beter geschikt voor de typische soorten, door de kwaliteitsimpuls van de voorgenomen inrichtingsmaatregelen. Hierdoor is verstoring van verstoringseffecten uitgesloten en leiden de werkzaamheden niet tot het verdwijnen of sterke achteruitgang van de typische soorten. Hiermee zijn verstoringseffecten voldoende inzichtelijk gemaakt.

Hydrologische effecten

Door de werkzaamheden kan vernatting van habitattypen optreden. Negatieve effecten kunnen optreden op vernattingsgevoelige habitattypen die gelegen zijn binnen of op korte afstand van de geplande maatregellocaties (zie tabel 4.1). Specifiek gaat het hier om stuifzanden met struikhei, droge heiden, heischrale graslanden, ruigten en zomen (moerasspirea) en beuken-eikenbossen met hulst. Overige habitattypen zijn niet gevoelig voor vernatting of liggen op ruime afstand van de maatregellocaties. Het leeuwendeel van de te dempen, verondiepen en/ of af te dammen watergangen zijn in

de huidige situatie niet of nauwelijks (jaarrond) water dragend, uitsluitend in natte perioden. Deze watergangen zijn droog, ruig begroeid of volledig dichtgegroeid.

Voor de aanwezige habitattypen geldt dat verdroging en/of vermesting de belangrijkste knelpunten vormen en dat hydrologisch systeemherstel, verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater en vermindering van de atmosferische depositie de belangrijkste oplossingen zijn (Natura 2000-beheerplan; Provincie Drenthe, 2017). Het betreffen grondwaterafhankelijke habitattypen die als vereiste hebben dat ze door grondwater gevoed worden, hoge grondwaterstanden hebben en dat de waterstand niet te diep weg zakt in de zomer.

De van droge omstandigheden afhankelijke habitattypen (o.a. stuifzanden en heide) in het Drentsche Aa-gebied liggen hoog in het hydrologische systeem, verder van de beek. Als gevolg van de voorgenomen demping en verondieping van watergangen treedt op deze locaties uitsluitend in de zomer een hydrologisch effect op. Op deze locaties zal de waterstand in de zomerperiode minder diep uitzakken. Omdat verdroging een steeds groter knelpunt wordt in het Drentsche Aa-gebied is het minder ver uitzakken van de waterstand juist gunstig zijn voor deze habitattypen.

De overige habitattypen liggen lager in het systeem en zijn sterk afhankelijk van goede hydrologische condities, zoals voldoende toevoer van grondwater vanaf de flanken, inundatie met schoon beekwater en gebufferd kwelwater tot in het maaiveld. Om het natuurlijke grondwatersysteem te herstellen is het nodig om de bestaande watergangen zoveel mogelijk te dempen of te verondiepen. Door het verwijderen van sloten wordt het grondwater niet afgevangen en zal het infiltreren in de bodem. Hierdoor stijgt de grondwaterstand en neemt de kwelstroming naar het beekdal toe.

Op termijn, na uitvoering van de maatregelen, profiteren de kwalificerende habitattypen (o.a. blauwgraslanden, overgangs- en trilvenen, hoogveenbossen, vochtige alluviale bossen en pioniervegetaties met snavelbiezen) juist van de voorgenomen ingrepen. Door het treffen van de voorgenomen inrichtingsmaatregelen wordt het hydrologische systeem sterk verbeterd en faciliteren een sterke kwaliteitsimpuls voor de aanwezige habitattypen.

Aandachtspunt is wel dat voedselrijk water vanuit de deelgebieden Roodzanden (A) en Flank Scheebroekenloopje (C) voor vermesting kunnen zorgen van de schrale habitattypen. In de beekdalen in het Drentsche Aa-gebied liggen habitattypen die zeer gevoelig zijn voor vermesting (o.a. trilvenen en blauwgraslanden). In de op te stellen inrichtingsplannen worden gerichte oplossingen uitgewerkt om te voorkomen dat voedselrijkwater, over het maaiveld dan wel via het grondwater, terecht komt in voor vermesting gevoelige habitattypen in de beekdalen. Bijvoorbeeld door het strategisch plaatsen van bezinkputten en/ of helofyten filters.

De te verwachten hydrologische effecten leiden niet tot afname of sterke achteruitgang in kwaliteit van kwalificerende habitattypen in de directe omgeving van de maatregellocaties. Hiermee zijn effecten in de vorm van vernatting voldoende inzichtelijk gemaakt.

4.4.3 Habitatrictlijnsoorten

Rivierprik & rivierdonderpad

Bekende verspreidingsgegevens van rivierprik beperken zich tot het Oudemolensche diep en het Gastersche diep (NDFF, 2021; Provincie Drenthe, 2017). De rivierdonderpad komt tegenwoordig niet meer voor in het gebied (Schollema et al., 2020). Bekende waarnemingen van rivierdonderpad beperken zich tot oude (>20 jaar) waarnemingen in het benedenstroomse deel van het Oudemolensche diep (NDFF, 2021; Provincie Drenthe, 2017).

Volwassen rivierprikken trekken in het najaar en de winter vanuit de kustzones tot honderden kilometers landinwaarts naar de paaiplaatsen in rivieren en grotere beken. Nadat ze uit de eitjes gekomen zijn, laten de larven zich met de stroom meevoeren naar detritusbanken en slibbodems waar ze zich ingraven en leven van detritus en kleine organismen die uit het water gefilterd worden. Geschikt leefgebied van rivierdonderpad bestaat uit rivierkribben en andere steenachtige structuren of oeverbeschoeiing. Beide soorten komen enkel voor in het binnenland in stromende beken en rivieren. De soorten zijn niet aanwezig in sloten of greppels in het werkgebied. Omdat er geen maatregelen worden gepland in de beek treden er geen negatieve effecten op, op het leefgebied of exemplaren van rivierprik en rivierdonderpad. Effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van rivierprik en rivierdonderpad zijn hiermee voldoende inzichtelijk gemaakt.

Grote modderkruiper

In het Drentsche Aa-gebied is het voorkomen van grote modderkruiper bekend uit sloten in het beekdal in de benedenloop bij de Kappersbult (Provincie Drenthe, 2017). De soort is echter niet bekend binnen de vier deelgebieden (NDFF, 2021; Schollema, 2015; Schollema, 2020; Schollema et al., 2020). De grote modderkruiper prefereert ondiepe wateren met een dikke modderlaag en een uitbundige waterplantengroei. Het leeuwendeel van de te dempen greppels/ watergangen zijn ongeschikt voor grote modderkruiper doordat ze niet permanent waterhoudend zijn, volledig dichtgegroeid zijn met vegetatie en/ of vanwege het ontbreken van een rijke watervegetatie en dikke modderbodem. Belangrijke leefgebieden en/ of exemplaren van de soort worden binnen de maatregellocaties dan ook niet verwacht. Incidenteel aanwezige exemplaren kunnen echter niet volledig worden uitgesloten.

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van grote modderkruiper wordt voorkomen door bij de uitvoering van werkzaamheden zoveel mogelijk rekening te houden met de meest kwetsbare overwinterings- en voortplantingsperiode van grote modderkruiper. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toegepast (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht. Bovendien zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve, onverstoorde, beter geschikte leefgebieden voor grote modderkruiper aanwezig waar de soort naar kan uitwijken. Hiermee zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van grote modderkruiper voldoende inzichtelijk gemaakt.

Kleine modderkruiper

De kleine modderkruiper komt verspreid door het hele Natura 2000-gebied voor, maar beperken zich voornamelijk tot de beken en waterhoudende sloten in deelgebieden A, B en D (NDFF, 2021; Provincie Drenthe, 2017; Schollema, 2015; Schollema, 2020; Schollema et al., 2020). Kleine modderkruiper heeft een voorkeur voor stilstaand tot langzaam stromend ondiepe wateren met een rijke plantenbegroeiing met eventueel boomwortels of takken en een zandige of met dunne sliblaag bedekte bodem. Het leeuwendeel van de te dempen watergangen zijn ongeschikt voor kleine modderkruiper doordat ze niet permanent waterhoudend zijn, volledig dichtgegroeid zijn met vegetatie en/ of vanwege het ontbreken van een rijke watervegetatie. De soort wordt dan ook uitsluitend verwacht in waterhoudende sloten op de werklocaties in deelgebieden A, B en D. Het dempen, verondiepen of afdammen van watergangen leidt tot zeer kleinschalig oppervlakteverlies van leefgebied en verstoring van kleine modderkruipers.

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van kleine modderkruiper wordt voorkomen door bij de uitvoering van werkzaamheden zoveel mogelijk rekening te houden met de meest kwetsbare overwinterings- en voortplantingsperiode van kleine modderkruiper. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toegepast (zie H6). Hiermee wordt invulling gege-

ven aan de zorgplicht. Bovendien zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve, onverstoorde, beter geschikte leefgebieden voor kleine modderkruiper aanwezig waar de soort naar kan uitwijken. Hiermee zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van kleine modderkruiper voldoende inzichtelijk gemaakt.

Kamsalamander

Tijdens het veldbezoek zijn geen exemplaren van kamsalamander aangetroffen. Wel zijn in de omgeving van deelgebied B en C waarnemingen van kamsalamander bekend (NDFF, 2021; Smit et al., 2017). De waarnemingen beperken zich tot enkele poelen en de directe omgeving van deze poelen. De soort is daarnaast vooral bekend in het Drentsche Aa-gebied uit het Ballooërveld, Eexterveld, de Heest, en Heeremaden. (NDFF, 2021; Provincie Drenthe, 2017; Smit et al., 2017). Het voortplantingsbiotoop van kamsalamander bestaat voornamelijk uit matig voedselrijke tot voedselrijke, stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. De soort overwintert voornamelijk op het land in de directe omgeving van de voortplantingswateren op vorstvrije droge plekken in houtwallen of struwelen. Het smalle beekdal van de Drentsche Aa is geen optimaal leefgebied. Het meest geschikte leefgebied wordt gevormd door poelen en voedselrijke vennen op de overgang van heide naar het beekdal (Provincie Drenthe, 2017). Geschikt voortplantingsbiotoop ontbreekt op de maatregellocaties. Kamsalamander wordt dan ook voornamelijk overwinterend of in zomerbiotoop verwacht binnen de maatregellocaties. Als gevolg van het verwijderen van bos, bosschages en ruigtes in droge greppels gaan mogelijk overwinteringsplekken van kamsalamander verloren. Daarnaast wordt zomerbiotoop van kamsalamanders tijdelijk verstoord door het afgraven/ uitmijnen van graslanden. Echter zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve overwinterings- en zomerbiotopen aanwezig in de vorm van ruig begroeide terreindelen waar geen werkzaamheden plaatsvinden en die dicht bij bekende voortplantingswateren liggen.

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van kamsalamander wordt voorkomen door bij de uitvoering van werkzaamheden zoveel mogelijk rekening te houden met de meest kwetsbare overwinteringsperiode van kamsalamander. Door werkzaamheden buiten de overwintering uit te voeren worden negatieve effecten op overwinterende kamsalamanders voorkomen. Bovendien zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve, onverstoorde leefgebieden voor kamsalamander aanwezig waar de soort naar kan uitwijken. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toegepast (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht. Hiermee zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van kamsalamander voldoende inzichtelijk gemaakt.

4.5 Vrijstelling vergunningplicht Wnb

Voor de Natura 2000-maatregelen geldt dat deze passend zijn beoordeeld in paragraaf 8.2 van het Natura 2000-beheerplan (Provincie Drenthe, 2017). De conclusie is dat met zekerheid geen significant negatieve effecten optreden mits er een zorgvuldige werkwijze wordt toegepast. De voorgenomen natuurherstelmaatregelen dragen bij aan het behoud en de uitbreiding van de instandhoudingsdoelen van kwalificerende natuurwaarden in Natura 2000-gebied 'Drentsche Aa-gebied'. Omdat daarmee beargumenteerd kan worden dat deze natuurherstelmaatregelen direct verband houden met of nodig zijn voor het beheer van een Natura 2000-gebied zijn de werkzaamheden vrijgesteld van de vergunningplicht uit de Wet natuurbescherming (zie paragraaf 1.2).

5. Soortbescherming

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn voor het onderdeel soortbescherming de maatregelen beoordeeld die voor dit project worden uitgevoerd. Onderzocht is welke beschermde soorten (mogelijk) voorkomen binnen de maatregellocaties. Daarnaast is onderzocht welke (negatieve) effecten optreden. Voor de maatregelen geldt een vrijstelling bij overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en is aangegeven op welke wijze aan de zorgplicht voldaan wordt (weergegeven in het Ecologisch werkprotocol in H6).

5.2 Effectbeoordeling

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen op de maatregellocaties. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) worden deze soorten ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van beschermde flora is niet aan de orde.

Exoten

Wel zijn in en rondom deelgebieden A Roodzanden en B Grote Spelden enkele groeiplaatsen van de invasieve exoten Japanse duizendknoop en reuzenbalsemien aangetroffen (zie bijlage 4 kaart 1 en 2). Beide zijn invasieve planten die van nature niet in Nederland thuis horen. Voor reuzenbalsemien geldt een beheersplicht. Op basis van de huidige plannen blijven de standplaatsen mogelijk niet gehandhaafd. Het is daarom essentieel om een passende beheers- of bestrijdingsstrategie toe te passen. Voorkomen moet worden dat de soorten verspreid worden door bijvoorbeeld grondverzet.

Vleermuizen

Het leefgebied van de in artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV) beschermde vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 1). Hieronder zijn deze onderdelen nader beschreven.

Kader 1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven / zomerverblijven, baltslocaties / paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebied

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

In en rondom de maatregellocaties ontbreekt bebouwing, waardoor potentiële verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen zijn uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn wel bomen met voor vleermuizen geschikte holtes of spleten aangetroffen in de deelgebieden Roodzanden en Anreep (zie bijlage 4 kaart 1 en 4). Bomen met holtes worden allemaal ingepast, waardoor er geen voor vleermuizen geschikte bomen verloren gaan. Hierdoor leiden de werkzaamheden niet tot verlies van verblijfplaatsen van vleermuizen. Door tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toe te passen wordt schade op verblijfplaatsen van vleermuizen voorkomen (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Vliegroutes en foerageergebieden

De maatregellocaties functioneren mogelijk wel als onderdeel van vliegroutes van en/ naar foerageergebieden en worden daarnaast ook als foerageergebied gebruikt door soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis (NDFP, 2021). Als gevolg van de beoogde werkzaamheden wordt echter geen schade verwacht op belangrijke vliegroutes en onmisbare foerageergebieden. Bovendien zijn in de omgeving van de maatregellocaties te allen tijde voldoende uitwijkmogelijkheden beschikbaar. Op de locaties waar bos wordt gekapt ontstaat een nieuwe bosrand welke opnieuw geschikt wordt als vliegroute voor vleermuizen. Verder wordt er gewerkt in de periode tussen zonsopkomst en zonsondergang, waardoor er geen verstoring van foeragerende/ migrerende vleermuizen optreedt (zie H6).

Grondgebonden zoogdieren

Das

Tijdens het veldbezoek is in het westelijk gelegen bosje in deelgebied C 'Flank Scheebroekenloopje' een kraamburcht van das aangetroffen (zie bijlage 4 kaart 3). Daarnaast is net buiten de projectgrens van deelgebied A 'Roodzanden' een burcht aanwezig. Verder zijn verspreid over alle deelgebieden diverse waarnemingen van das bekend (NDFP, 2021). Burchten op de maatregellocaties ontbreken. Naar verwachting worden de maatregellocaties in alle deelgebieden voornamelijk gebruikt als foerageergebied door das. Door uitvoering van de werkzaamheden gaan geen burchten van das verloren. De aangetroffen kraamburcht in deelgebied C en de bekende burcht in deelgebied A blijven gehandhaafd. Wel treedt mogelijk tijdelijke verstoring op van de aanwezige burchten omdat in de nabije omgeving werkzaamheden worden uitgevoerd. Echter omdat de werkzaamheden van tijdelijke aard zijn en bovendien zeer lokaal met een korte doorlooptijd per locatie worden uitgevoerd

leiden de werkzaamheden niet tot het verlaten van de burchten. Van onmisbaar foerageergebied is evenmin sprake gezien de ruimte beschikbaarheid aan alternatieve foerageergebieden in de omgeving. Door de tijdelijke en korte doorlooptijd en de fasering van werkzaamheden blijft op de korte termijn voldoende uitwijkmogelijkheden beschikbaar. Bovendien worden de maatregellocaties na uitvoering van de werkzaamheden vrijwel direct weer geschikt als foerageergebied.

De werkzaamheden leiden zodoende niet tot het verlaten van burchten. Bovendien wordt bij de uitvoering zoveel mogelijk rekening gehouden met de meest kwetsbare voortplantingsperiode (december t/m juni) van das. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toegepast (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Grote bosmuis

In en in de omgeving van Natura 2000-gebied Drentsche Aa zijn waarnemingen bekend van grote bosmuis (NDFF, 2021). De houtwallen, het bos en de ruig begroeide greppels op de maatregellocaties zijn geschikt als leefgebied voor grote bosmuis. Verwacht wordt dat grote bosmuis dergelijke maatregellocaties jaarrond gebruikt en dat er verblijfplaatsen aanwezig zijn in de strooisellaag. Als gevolg van het verwijderen van bos en het dempen van ruig begroeide, droge greppels gaat (tijdelijk) leefgebied en verblijfplaatsen van grote bosmuis verloren. In de directe omgeving van de maatregellocaties zijn op de korte termijn ruim voldoende alternatieve geschikte leefgebieden voor grote bosmuis aanwezig in de vorm van ruig begroeide greppels, houtwallen en bos waar geen werkzaamheden plaatsvinden.

Voor beschadiging of vernietiging van leefgebied geldt voor grote bosmuis een vrijstelling van ontheffingsplicht, wanneer de maatregel een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel betreft, gericht op het verbeteren of herstel van aangewezen habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De uit te voeren maatregelen kunnen beschouwd worden als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel (zie ook paragraaf 1.2).

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van grote bosmuis wordt voorkomen door bij de uitvoering van werkzaamheden zoveel mogelijk rekening te houden met de meest kwetsbare voortplantingsperiode (april t/m oktober) van grote bosmuis. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toegepast (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Waterspitsmuis

In de wijdere omgeving van de maatregellocaties zijn waarnemingen bekend van waterspitsmuis (NDFF, 2021). Waterspitsmuis wordt op de maatregellocaties verwacht in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaande wateren met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Enkel in het deelgebied Anreep is geschikt leefgebied aanwezig op de oevers van het Amerdiep (zie bijlage 4 kaart 4).

Het aanwezige leefgebied in deelgebied D wordt ingepast. Als gevolg van de werkzaamheden treedt zodoende geen verstoring en (tijdelijk) verlies op van leefgebied en verblijfplaatsen van waterspitsmuis. Het nemen van vervolgstappen is voor waterspitsmuis niet aan de orde.

Bever

Tijdens het veldonderzoek zijn geen waarnemingen van exemplaren, burchten en/ of sporen van bever gedaan in of nabij (<50 meter) de maatregellocaties. Wel zijn er in de omgeving diverse waarnemingen van bever bekend (NDFF, 2021), waaronder een beverdam buiten de projectgrens van deelgebied B 'De Grote Spelden'. De waarnemingen beperken zich grotendeels tot de beken. Naar verwachting worden maatregellocaties met bos op of nabij de oevers van de beken uitsluitend incidenteel door bevers gebruikt als foerageergebied.

Door de werkzaamheden gaan geen verblijfplaatsen van bever verloren en is er ook geen sprake van ernstige verstoring van burchten. Tevens treedt geen verlies op van onmisbaar foerageergebied, vanwege de beschikbaarheid van ruim voldoende alternatieve foerageergebieden in de omgeving. Vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming zijn niet aan de orde. Schade aan incidenteel aanwezige exemplaren wordt beperkt door tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toe te passen (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Otter

Tijdens het veldonderzoek zijn geen waarnemingen van (sporen van) otter gedaan in of nabij (<50 meter) de maatregellocaties. Wel zijn er in de omgeving diverse waarnemingen van otter bekend (NDFP, 2021). Deze waarnemingen beperken zich grotendeels tot de beken. Otter komt voor in schoon en zoet water, waar voldoende voedsel, dekking en rust is. Op de maatregellocaties ontbreken geschikte leefgebieden. De watergangen zijn ondiep of staan grotendeels droog. Daarnaast zijn de oevers van aanwezige watergangen ongeschikt als verblijfplaats van otter door het ontbreken van voldoende dekking op de oevers.

Door de werkzaamheden gaan geen verblijfplaatsen van otter verloren en is er ook geen sprake van ernstige verstoring van potentiële verblijfplaatsen. Tevens treedt geen verlies op van onmisbaar foerageergebied, vanwege de beschikbaarheid van ruim voldoende alternatieve foerageergebieden in de omgeving. Vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming zijn niet aan de orde. Schade aan incidenteel aanwezige exemplaren wordt beperkt door tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toe te passen (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Steenmarter

Gedurende het veldonderzoek zijn geen exemplaren van steenmarter aangetroffen. In de omgeving van de maatregellocaties zijn wel waarnemingen van de soort bekend (NDFP, 2021). Op de maatregellocaties is geen sprake van bebouwing (o.a. boerderijen en woningen) of hollen (o.a. oude konijnenhollen) met potentie als verblijfplaats voor steenmarter. Omdat er geen bebouwing gesloopt wordt of andere potentiële verblijfplaatsen verdwijnen, is aantasting van verblijfplaatsen van steenmarter uitgesloten. Naar verwachting fungeren de maatregellocaties naar verwachting beperkt als foerageergebied voor boommarter. Er zijn in de omgeving echter ruim voldoende alternatieve geschikte foerageergebieden voor steenmarter aanwezig in de vorm van bossen, graslanden en groenstructuren. Van onmisbare foerageergebieden is geen sprake. Vervolgstappen voor steenmarter zijn niet aan de orde. Schade aan incidenteel aanwezige exemplaren wordt beperkt door tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toe te passen (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Boommarter

Tijdens de veldbezoeken zijn geen exemplaren van boommarter waargenomen. Wel zijn er enkele waarnemingen van exemplaren bekend in de bredere omgeving van de maatregellocaties (NDFP, 2021). Tijdens het veldbezoek zijn wel locaties aangetroffen waar mogelijk voor boommarter geschikte holtes aanwezig zijn in de deelgebieden Roodzanden en Anreep (zie bijlage 4 kaart 1 en 4). Op de overige maatregellocaties zijn geen bomen met voor boommarter geschikte holtes aanwezig te verwachten. Bomen met boomholtes worden allemaal ingepast. Zodoende gaan er geen verblijfplaatsen van boommarter verloren. Daarnaast fungeren de maatregellocaties naar verwachting beperkt als foerageergebied voor boommarter. Echter zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve geschikte foerageergebieden voor boommarter aanwezig in de vorm van bossen, graslanden en groenstructuren. Van onmisbare foerageergebieden is geen sprake. Vervolgstappen voor boommarter zijn niet aan de orde. Schade aan incidenteel aanwezige exemplaren

wordt beperkt door tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toe te passen (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Eekhoorn

Tijdens het veldbezoek zijn geen exemplaren of nesten van eekhoorn aangetroffen. Wel zijn er in en rondom de maatregellocaties waarnemingen bekend van eekhoorn (NDFF, 2021). Naar verwachting worden de bossen, bosranden en houtwallen in de deelgebieden voornamelijk gebruikt als foerageergebied door eekhoorn. Echter zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve geschikte foerageergebieden voor eekhoorn aanwezig in de vorm van bossen, bosranden en houtwallen. Van onmisbare foerageergebieden is geen sprake. Vervolgstappen voor eekhoorn zijn niet aan de orde. Schade aan incidenteel aanwezige exemplaren wordt beperkt door tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toe te passen (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Overige grondgebonden zoogdieren

Verblijfplaatsen en onmisbare foerageergebieden van overige beschermde zoogdieren zonder provinciale vrijstelling worden op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) niet verwacht op en in de directe omgeving van de maatregellocaties.

Op de maatregellocaties zijn wel vaste verblijfplaatsen te verwachten van soorten als bosmuis, huisspitsmuis, mol, veldmuis, aardmuis, dwergmuis en rosse woelmuis. Bij werkzaamheden kunnen enkele exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. Schade aan deze soorten wordt beperkt door tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toe te passen (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Vogels

Bij vogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillende beschermingsregime: vogels met jaarrond beschermde nesten en overige vogels (zie paragraaf 1.2).

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Tijdens het veldonderzoek zijn tot aan 75 meter rondom de maatregellocaties geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Eventueel toekomstige nestbomen worden te allen tijde ingepast. Door de werkzaamheden gaan zodoende geen jaarrond beschermde nesten verloren. Mogelijk wordt foerageergebied van soorten als buizerd, havik, ransuil en sperwer (tijdelijk) verstoord als gevolg van de werkzaamheden. Voor foerageergebieden van dergelijke soorten zijn echter ruimschoots alternatieven aanwezig in de vorm van uitgestrekte graslanden, bossen en bosschages. Bovendien blijven de maatregellocaties na uitvoering van de werkzaamheden geschikt als foerageergebied voor deze soorten. Effecten op foerageergebieden van vogels met jaarrond beschermde nesten leidt niet tot het verlaten van nestlocaties.

Vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming zijn niet aan de orde. Schade aan incidenteel aanwezige exemplaren en eventuele toekomstige nesten wordt voorkomen door tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toe te passen (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Kader 5.2 Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van vogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de ooievaar, boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, wespendif, zwarte wouw, slechtvalk, sperwer, steenuil, kerkuil, oehoe, gierzwaluw, grote gele kwikstaart en huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Overige vogels

Op en rondom de maatregellocaties is broedbiotoop aanwezig voor algemene vogelsoorten zoals winterkoning, vink, gaai, merel, houtduif, Turkse tortel, merel, tjiftjaf, grote bonte specht, zwarte mees, kuifmees, wilde eend en meerkoet.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor de te verwachten soorten is er geen sprake van verstoring die van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding, mits broedgevalen worden ontzien. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Werkzaamheden dienen zo veel mogelijk buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd.

Voor de meeste soorten kan de periode tussen 1 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. Een soort als houtduif kan echter ook vroeger en/ of later in het seizoen beginnen met nestbouw. Daarom adviseren we – zeker wanneer werkzaamheden binnen de periode van 1 februari tot half oktober worden gestart - om een broedvogelcontrole te voeren. Tijdens de broedvogelcontrole wordt gekeken of zich broedende vogels ophouden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Bij het aantreffen van nesten van vogels wordt in overleg met de ecologisch toezichthouder bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd (zie ook H6).

Amfibieën

Kamsalamander

Tijdens het veldbezoek zijn geen exemplaren van kamsalamander aangetroffen. Wel zijn in de omgeving van deelgebied B en C waarnemingen van kamsalamander bekend (NDFP, 2021; Smit et al., 2017). De waarnemingen beperken zich tot enkele poelen en de directe omgeving van deze poelen. De soort is daarnaast vooral bekend in het Drentsche Aa-gebied uit het Ballooërveld, Eexterveld, de Heest, en Heeremaden. (NDFP, 2021; Provincie Drenthe, 2017; Smit et al., 2017). Het voortplantingsbiotoop van kamsalamander bestaat voornamelijk uit matig voedselrijke tot voedselrijke, stilstaande wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. De soort overwintert voornamelijk op het land in de directe omgeving van de voortplantingswateren op vorstvrije droge plekken in houtwallen of struwelen. Het smalle beekdal van de Drentsche Aa is geen optimaal leefgebied. Het meest geschikte leefgebied wordt gevormd door poelen en voedselrijke vennen op de overgang van heide naar het beekdal (Provincie Drenthe, 2017). Geschikt voortplantingsbiotoop ontbreekt op de maatregellocaties. Kamsalamander wordt dan ook voornamelijk overwinterend of in zomerbiotoop verwacht binnen de maatregellocaties. Als gevolg van het verwijderen van bos, bosschages en ruigtes in droge greppels gaan mogelijk overwinteringsplekken van kamsalamander verloren. Daarnaast wordt zomerbiotoop van kamsalamanders tijdelijk verstoord door het afgraven/ uitmijnen van graslanden. Echter zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve overwinterings- en zomerbiotopen aanwezig in de vorm van ruig begroeide terreindelen waar geen werkzaamheden plaatsvinden en die dicht bij bekende voortplantingswateren liggen.

Voor beschadiging of vernietiging van leefgebied geldt voor kamsalamander een vrijstelling van ontheffingsplicht, wanneer de maatregel een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel betreft, gericht op het verbeteren of herstel van aangewezen habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De uit te voeren maatregelen kunnen beschouwd worden als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel (zie ook paragraaf 1.2).

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van kamsalamander wordt voorkomen door bij de uitvoering van werkzaamheden zoveel mogelijk rekening te houden met de meest kwetsbare overwinteringsperiode van kamsalamander. Door werkzaamheden buiten de overwintering uit te voeren worden negatieve effecten op overwinterende kamsalamanders voorkomen. Bovendien zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve, onverstoorde leefgebieden voor kamsalamander aanwezig waar de soort naar kan uitwijken. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toegepast (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Alpenwatersalamander

Tijdens het veldbezoek zijn enkele Alpenwatersalamanderlarven aangetroffen in één poel in het noorden van deelgebied C 'Flank Scheebroekenloopje' (zie bijlage 4 kaart 3). Daarnaast zijn in deelgebied C diverse potentiële voortplantingswateren aanwezig. Verder zijn in of rondom alle maatregellocaties waarnemingen bekend van Alpenwatersalamander (NDFF, 2021). De Alpenwatersalamander is niet kieskeurig wat betreft zijn voortplantingsbiotoop. In het voorjaar is hij in allerlei typen water te vinden, zolang het niet snel stromend of rijk aan vis is. Waterhoudende sloten en greppels op de maatregellocaties vormen mogelijk geschikt voortplantingsbiotoop. De soort overwintert voornamelijk op het land in de directe omgeving van de voortplantingswateren op vorstvrije droge plekken in houtwallen of struwelen.

De poel waar larven van Alpenwatersalamander zijn aangetroffen blijven behouden. Door het dempen van waterhoudende sloten en greppels gaat mogelijk voortplantingsbiotoop van Alpenwatersalamander verloren. Als gevolg van het verwijderen van bosranden, bosschages en ruigtes in droge greppels gaan mogelijk overwinteringsplekken van Alpenwatersalamander verloren. Daarnaast wordt zomerbiotoop van Alpenwatersalamander tijdelijk verstoord door het afgraven/ uitmijnen van graslanden. Echter zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve zomerbiotopen aanwezig in de vorm van graslanden waar geen werkzaamheden plaatsvinden.

Voor beschadiging of vernietiging van leefgebied geldt voor Alpenwatersalamander een vrijstelling van ontheffingsplicht, wanneer de maatregel een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel betreft, gericht op het verbeteren of herstel van aangewezen habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De uit te voeren maatregelen kunnen beschouwd worden als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel (zie ook paragraaf 1.2).

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van Alpenwatersalamander wordt voorkomen door bij de uitvoering van werkzaamheden zoveel mogelijk rekening te houden met de meest kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van Alpenwatersalamander. Bovendien zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve, onverstoorde leefgebieden voor Alpenwatersalamander aanwezig waar de soort naar kan uitwijken. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toegepast (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Poelkikker

Tijdens het veldbezoek is één poelkikker aangetroffen op de maatregellocaties in deelgebied B (zie bijlage 4 kaart 2). Daarnaast zijn in de omgeving van de maatregellocaties waarnemingen bekend van poelkikker (NDFP, 2021). De soort is voortplantend te verwachten in waterhoudende sloten en greppels. Daarnaast vindt naar verwachting overwintering plaats in terreindelen als de droge strooisellaag van bospercelen, bosranden en houtwallen. Verder is een groot deel van het onderzoeksgebied geschikt als foerageergebied/zomerbiotoop voor poelkikker. Door het dempen van waterhoudende greppels en sloten gaat beperkt voortplantingsbiotoop verloren. Verder gaat er overwinteringsbiotoop en foerageergebied/zomerbiotoop van poelkikker tijdelijk verloren als gevolg van het verwijderen van bos en bosschages en het uitmijnen/afgraven van grasland. Na uitvoering van de werkzaamheden worden de maatregellocaties opnieuw geschikt als foerageergebied/zomerbiotoop voor poelkikker.

Voor beschadiging of vernietiging van leefgebied geldt voor poelkikkers een vrijstelling van onthefingsplicht, wanneer de maatregel een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel betreft, gericht op het verbeteren of herstel van aangewezen habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De uit te voeren maatregelen kunnen beschouwd worden als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel (zie ook paragraaf 1.2).

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van poelkikker wordt voorkomen door bij de uitvoering van maatregelen zoveel mogelijk rekening te houden met de meest kwetsbare periodes (overwintering en voortplanting) van poelkikker. Bovendien zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve, onverstoorde leefgebieden voor poelkikker aanwezig waar de soort naar kan uitwijken. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toegepast (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Heikikker

Tijdens het veldbezoek zijn geen heikikkers aangetroffen op de maatregellocaties. Wel zijn in de omgeving van de maatregellocaties waarnemingen bekend van heikikker (NDFP, 2021). Waarnemingen beperken zich voornamelijk in en rondom de grote vennen op heidegebieden buiten de werklocaties. Greppels en sloten in het projectgebied zijn ongeschikt als voortplantingswater voor heikikker. Voortplanting van heikikker wordt dan ook niet verwacht in het onderzoeksgebied. Wel vindt naar verwachting overwintering plaats in terreindelen als de droge strooisellaag van bospercelen, bosranden en houtwallen. Verder is een groot deel van het onderzoeksgebied geschikt als foerageergebied/zomerbiotoop voor heikikker.

Als gevolg van het verwijderen van bos en bosschages en het uitmijnen/afgraven van grasland gaat er overwinteringsbiotoop en foerageergebied/zomerbiotoop van heikikker (tijdelijk) verloren. Na uitvoering van de werkzaamheden worden de maatregellocaties opnieuw geschikt als foerageergebied/zomerbiotoop voor heikikker.

Voor beschadiging of vernietiging van leefgebied geldt voor heikikkers een vrijstelling van onthefingsplicht, wanneer de maatregel een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel betreft, gericht op het verbeteren of herstel van aangewezen habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De uit te voeren maatregelen kunnen beschouwd worden als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel (zie ook paragraaf 1.2).

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van heikikker wordt voorkomen door bij de uitvoering van maatregelen zoveel mogelijk rekening te houden met de meest kwetsbare periodes

(overwintering) van heikikker. Bovendien zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve, onverstoorde leefgebieden voor heikikker aanwezig waar de soort naar kan uitwijken. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toegepast (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Rugstreepad

Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan van rugstreepad. Wel zijn er waarnemingen van de soort bekend in de wijdere omtrek (NDFF, 2021). De waarnemingen beperken zich tot het Ballooërveld. Op basis van de bekende verspreiding, tussenliggende infrastructuur en de terreinkenmerken wordt de soort niet verwacht op de maatregellocaties. Voortplanting en overwintering van rugstreepad wordt uitgesloten. Vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming zijn niet aan de orde.

Overige amfibieën

Voortplanting en overwintering van populaties van overige amfibieën die zijn opgenomen op de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde soorten zonder provinciale vrijstelling worden op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) uitgesloten.

Binnen de maatregellocaties zijn algemene soorten zoals bastaardkikker, kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker aangetroffen of te verwachten. Daarnaast is geschikt voortplantings- en overwinteringsbiotoop op de maatregellocaties aanwezig. Voortplanting en overwintering van nationaal beschermde amfibieën met provinciale vrijstelling kan niet worden uitgesloten.

Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren van deze amfibieën geschaad worden. Schade aan deze soorten wordt beperkt door tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toe te passen (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Reptielen

Adder & levendbarende hagedis

Tijdens het veldbezoek zijn geen adders en hagedissen waargenomen. In het Drentsche Aa-gebied zijn veel waarnemingen bekend van levendbarende hagedis en adder (NDFF, 2021). De waarnemingen beperken zich voornamelijk tot de heidegebieden in het Drentsche Aa-gebied. Echter komen de soorten ook voor op ruderaal terreinen en in bosranden en houtwallen. In het onderzoeksgebied zijn adder en levendbarende hagedissen vooral op zonbeschenen plekken in bosranden, heidevegetaties en ruderaal terreinen te verwachten. Naar verwachting worden dergelijke plekken jaarrond gebruikt als leefgebied, waarbij ook voortplanting en overwintering plaatsvindt.

Door het verwijderen bos en houtwallen en het dempen van droge greppels treedt mogelijk (tijdelijke) verstoring en vernietiging op van leefgebied van adder en levendbarende hagedis. De belangrijkste delen van het leefgebied (droge heide en hoger gelegen, zonbeschenen delen in bospercellen) liggen echter buiten de invloedsfeer van de plannen. Overige maatregellocaties zijn niet geschikt voor levendbarende hagedis en adder.

Voor beschadiging of vernietiging van leefgebied geldt voor adders en levendbarende hagedissen een vrijstelling van ontheffingsplicht, wanneer de maatregel een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel betreft, gericht op het verbeteren of herstellen van aangewezen habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De uit te voeren maatregelen kunnen beschouwd worden als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel (zie ook paragraaf 1.2).

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van adder en levendbarende hagedis wordt voorkomen door bij de uitvoering van maatregelen zoveel mogelijk rekening te houden met de meest kwetsbare periodes (overwintering en voortplanting) van adder en levendbarende hagedis. Bovendien zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve, onverstoorde leefgebieden voor adder en levendbarende hagedis aanwezig waar de soorten naar kunnen uitwijken. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toegepast (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Hazelworm

Tijdens het veldbezoek zijn geen hazelwormen waargenomen. In het Drentsche Aa-gebied zijn veel waarnemingen bekend van hazelworm (NDFF, 2021). De waarnemingen beperken zich voornamelijk tot bos- en heidegebieden in deelgebieden A, B en C. Echter komt de soort ook voor in bosranden, houtwallen, struwelen, wegbermen of ruderaal plaatsen. In het onderzoeksgebied is hazelworm vooral op zonbeschenen plekken in bosranden, heidevegetaties en ruderaal terreinen te verwachten. Naar verwachting worden dergelijke plekken jaarrond gebruikt als leefgebied, waarbij ook voortplanting en overwintering plaatsvindt.

Door het verwijderen bos en houtwallen en het dempen van droge greppels treedt mogelijk (tijdelijke) verstoring en vernietiging op van leefgebied van hazelworm. De belangrijkste delen van het leefgebied (droge heide en hoger gelegen, zonbeschenen delen in bospercelen) liggen echter buiten de invloedssfeer van de plannen. Overige maatregellocaties zijn niet geschikt voor hazelworm.

Voor beschadiging of vernietiging van leefgebied geldt voor hazelworm een vrijstelling van onthefingsplicht, wanneer de maatregel een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel betreft, gericht op het verbeteren of herstel van aangewezen habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. De uit te voeren maatregelen kunnen beschouwd worden als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel (zie ook paragraaf 1.2).

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van hazelworm wordt voorkomen door bij de uitvoering van maatregelen zoveel mogelijk rekening te houden met de meest kwetsbare periodes (overwintering en voortplanting) van hazelworm. Bovendien zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve, onverstoorde leefgebieden voor hazelworm aanwezig waar de soort naar kan uitwijken. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toegepast (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Overige reptielen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) worden op de maatregellocaties geen voortplanting of vaste verblijfplaatsen verwacht van overige beschermde reptielen uit de Wet natuurbescherming. Het nemen van schade beperkende maatregelen is niet aan de orde voor overige reptielen.

Vissen

Grote modderkruiper

In het Drentsche Aa-gebied is het voorkomen van grote modderkruiper bekend uit sloten in het beekdal in de benedenloop bij de Kappersbult (Provincie Drenthe, 2017). De soort is echter niet bekend binnen de vier deelgebieden (NDFF, 2021; Schollema, 2015; Schollema, 2020; Schollema et al., 2020). De grote modderkruiper prefereert ondiepe wateren met een dikke modderlaag en een uit-

bundige waterplantengroei. Het leeuwendeel van de te dempen greppels/ watergangen zijn ongeschikt voor grote modderkruiper doordat ze niet permanent waterhoudend zijn, volledig dichtgegroeid zijn met vegetatie en/ of vanwege het ontbreken van een rijke watervegetatie en dikke modderbodem. Belangrijke leefgebieden en/ of exemplaren van de soort worden binnen de maatregellocaties dan ook niet verwacht. Incidenteel aanwezige exemplaren kunnen echter niet volledig worden uitgesloten.

Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van grote modderkruiper wordt voorkomen door bij de uitvoering van werkzaamheden zoveel mogelijk rekening te houden met de meest kwetsbare overwinterings- en voortplantingsperiode van grote modderkruiper. Bovendien zijn in de omgeving van de maatregellocaties ruim voldoende alternatieve, onverstoorde, beter geschikte leefgebieden voor grote modderkruiper aanwezig waar de soort naar kan uitwijken. Daarnaast wordt tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toegepast (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Overige vissen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDF, 2021; Schollema, 2015; Schollema, 2020; Schollema et al., 2020) worden op de maatregellocaties geen overige beschermde vissen verwacht. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wnb is niet aan de orde voor overige beschermde vissen.

Libellen

Beekrombout, gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel & noordse winterjuffer

Het voorkomen van beekrombout, gevlekte witsnuitlibel, sierlijke witsnuitlibel en noordse winterjuffer in en rondom Natura 2000-gebied Drentsche Aa gebied is bekend uit eerdere waarnemingen (NDF, 2021). Het gaat hierbij met name om zichtwaarnemingen van adulte exemplaren van alle soorten.

Larven van beekrombout leven ingegraven in de beek- of rivierbodem, op ondiepe traag stromende plaatsen waar veel slib of fijn zand is afgezet. Gevlekte witsnuitlibel is een soort van verlanding in laagveenmoerassen met helder, ondiep (<1 meter), matig voedselrijk water en een beschutte ligging. Vaak bestaat de vegetatie uit een combinatie van Riet of Lisdodde, rijke onderwatervegetatie en drijvende kraggen. Sierlijke witsnuitlibel is een soort van stilstaande wateren als vennen/ petgaten met een rijke onderwatervegetatie en een beschutte ligging. Geschikt voortplantingsbiotoop van noordse winterjuffer bestaat uit allerlei kleine wateren zoals sloten met een niet te hoge voedselrijkdom en goed ontwikkelde submerse vegetaties. Imago's van de soort overwinteren in dichte pitrus-, pluimzegge en pijpestrootjesvegetaties in verruigde en verboste terreindelen.

Voortplantingsbiotoop voor bovengenoemde soorten ontbreekt binnen de maatregellocaties. Als gevolg van de werkzaamheden vindt mogelijk beperkt aantasting van foerageergebied van genoemde libellen plaats. Het gaat met name om het dempen en vergraven van oevers en sloten. De werkzaamheden zorgen alleen op de korte termijn voor een beperkte en lokale afname van foerageergebied. In het omliggende gebied zijn echter veel geschikte alternatieve foerageergebieden beschikbaar (o.a. de oeverzones van de beken). Door de uitvoering van de werkzaamheden komt de functionele leefomgeving van deze libellen op de korte en lange termijn niet in gevaar. Door de gehanteerde werkwijze wordt schade op foeragerende exemplaren van bovengenoemde libellen tot een minimum beperkt (zie H6).

Overige libellen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) worden op de werklocaties geen overige beschermde libellen verwacht. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wnb is niet aan de orde voor overige beschermde libellen.

Dagvlinders

Grote weerschijnvlinder

Verspreid in het Drentsche Aa-gebied zijn waarnemingen bekend van grote weerschijnvlinder. Het betreffen waarnemingen van adulte exemplaren. Het zwaartepunt van de waarnemingen ligt op de zuidgrens van Landgoed De Schipborg ter hoogte van deelgebied B (NDFF, 2021). Het biotoop van grote weerschijnvlinder bestaat uit oudere, vochtige loofbossen, wilgenbroekbossen of groepen samenhangende bosjes in beekdalen. De grote weerschijnvlinder vliegt in het genoemde habitat vooral op open plaatsen, bij bospaden, bosranden of daar waar beekjes het bos doorsnijden. Op de vliegplaatsen groeien wilgen op beschutte plaatsen in de halfschaduw en staan enkele grotere, markante bomen waar eieren op worden afgezet.

Verwacht wordt dat grote weerschijnvlinder wilgen (voornamelijk bos- en/ of grauwe wilg) in de bosranden van landgoed De Schipborg gebruikt als voortplantingsplekken (zie bijlage 4 kaart 2). In de overige delen van het onderzoeksgebied wordt de soort voornamelijk als imago verwacht. Langs de zuidzijde van Landgoed De Schipborg wordt een greppel gedempt. De waardplanten van grote weerschijnvlinder blijven hierbij gehandhaafd waardoor geen sprake is van verlies van belangrijke voortplantingsplekken van grote weerschijnvlinder. Verdere afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van grote weerschijnvlinder wordt voorkomen door bij de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toe te passen (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Grote vos

In het Drentsche Aa-gebied zijn enkele waarnemingen bekend van grote vos. Waarnemingen beperken zich tot zichtwaarnemingen van adulte exemplaren (NDFF, 2021). De soort komt voor in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. Op de maatregellocaties ontbreekt het aan geschikt voortplantingsbiotoop voor grote vos (voornamelijk iep en zoete kers), maar mogelijk worden randen van bospercelen wel als foerageergebied gebruikt. Door de geplande werkzaamheden gaat nauwelijks leefgebied van grote vos verloren. Aantasting van foerageergebied vindt nauwelijks plaats, omdat de aanwezige bossen geen of slechts in beperkte mate (alleen randen) van belang zijn als foerageergebied en bovendien in omgeving ruim voldoende alternatieve foerageergebieden aanwezig blijven.

Schade aan incidenteel aanwezige exemplaren van grote vos wordt beperkt door tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toe te passen (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Zilveren maan

In Natura 2000-gebied Drentsche Aa zijn enkele waarnemingen bekend van zilveren maan (NDFF, 2021). Het gaat hierbij om zichtwaarnemingen van overvliegende adulte exemplaren. Zilveren maan is een soort van veenmosrietlanden, trilvenen en andere vochtige hooilanden waar waardplant moerasviooltje en voldoende nectarplanten voorkomen. De maatregellocaties zijn ongeschikt als voortplantingsgebied, maar mogelijk worden randen van bospercelen wel als foerageergebied gebruikt. Door de geplande werkzaamheden gaat nauwelijks leefgebied van zilveren maan verloren. Aantasting van foerageergebied vindt nauwelijks plaats, omdat de aanwezige bossen geen of slechts

in beperkte mate (alleen randen) van belang zijn als foerageergebied en bovendien in omgeving ruim voldoende alternatieve foerageergebieden aanwezig blijven.

Schade aan incidenteel aanwezige exemplaren van zilveren maan wordt beperkt door tijdens de uitvoering een zorgvuldige werkwijze toe te passen (zie H6). Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht.

Gentiaanblauwtje

In het Drentsche Aa-gebied zijn waarnemingen bekend van gentiaanblauwtje. Waarnemingen beperken zich tot het Ballooërveld en het Eexterveld (NDFF, 2021). De soort komt voor op natte heide, vochtige heischrale graslanden en blauwgraslanden met als waardplant klokjesgentiaan. Binnen de maatregellocaties zijn geen geschikte leefgebieden voor gentiaanblauwtje aangetroffen. Zodoende is er geen sprake van verlies van voortplantingsplekken en/ of exemplaren van gentiaanblauwtje. Vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming zijn niet aan de orde.

Kommavlinder

In het Drentsche Aa-gebied zijn waarnemingen bekend van kommavlinder. Waarnemingen beperken zich voornamelijk tot het Ballooërveld, maar er zijn ook waarnemingen bekend rondom de Gasterse duinen en in het zuidelijke deel van deelgebied A 'Roodzanden' (NDFF, 2021). De soort komt voor op droge, schrale open graslanden, duinen en gevarieerde heide, waarbij eitjes worden afgezet op polletjes van schapengras en soms ook andere zwenkgrassen, buntgras en struisgras.

Ter hoogte van de heischrale graslanden in het zuidelijke deel van deelgebied A worden geen maatregelen getroffen, waardoor er geen voortplantingsplekken van kommavlinder verloren gaan. Binnen de maatregellocaties zijn verder geen geschikte leefgebieden voor kommavlinder aangetroffen. Zodoende is er geen sprake van verlies van voortplantingsplekken en/ of exemplaren van kommavlinder. Vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming zijn niet aan de orde.

Overige dagvlinders

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) worden op de maatregellocaties geen overige beschermde dagvlinders verwacht. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor overige beschermde dagvlinders.

Overige soort(groep)en

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) worden op de maatregellocaties geen vaste verblijfplaatsen en/of voortplantingsplekken verwacht van overige beschermde ongewervelden. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor deze soortgroepen.

6. Ecologisch werkprotocol

6.1 Inleiding

Door de uitvoering te laten plaatsvinden volgens dit ecologisch werkprotocol (EWP) worden negatieve gevolgen voor (beschermde) planten en dieren grotendeels voorkomen of tot een minimum beperkt. Tevens wordt op deze wijze aan de zorgplicht voldaan. Hieronder worden de voorschriften in een EWP benoemd. Voor de beschermde natuurwaarden in tabel 6.1 adviseren wij voorzorgsmaatregelen.

Tabel 6.1 Overzicht van natuurwaarden waar in de uitvoering rekening moet worden gehouden.

Beschermde en kwalificerende soorten	Verwachte functie
Vleermuizen	Verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes
Das	Burcht en foerageergebied
Grote bosmuis	Verblijfplaatsen en foerageergebied
Bever	Verblijfplaatsen en foerageergebied
Otter	Verblijfplaatsen en foerageergebied
Boommarter	Foerageergebied
Steenmarter	Foerageergebied
Eekhoorn	Nestplaatsen en foerageergebied
Vogels	Nestplaatsen en foerageergebied
Kamsalamander	Overwinterings- en zomerbiotoop
Alpenwatersalamander	Voortplantings-, overwinterings- en zomerbiotoop
Heikikker	Overwinterings- en zomerbiotoop
Poelkikker	Voortplantings-, overwinterings- en zomerbiotoop
Adder	Overwinterings- en voortplantingsbiotoop
Levendbarende hagedis	Overwinterings- en voortplantingsbiotoop
Hazelworm	Overwinterings- en voortplantingsbiotoop
Grote modderkruiper	Incidenteel leefgebied
Kleine modderkruiper	Incidenteel leefgebied
Beekrombout	Foerageergebied
Gevlekte witsnuitlibel	Foerageergebied
Sierlijke witsnuitlibel	Foerageergebied
Noordse winterjuffer	Foerageergebied
Zilveren maan	Foerageergebied (nectarplanten)
Grote weerschijnvlinder	Voortplantingsplekken (waardplanten) en foerageergebied (nectarplanten)
Grote vos	Foerageergebied (nectarplanten)
Habitattypen	
Stuifzandheiden met struikhei	
Zure vennen	
Beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)	
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	
Droge heiden	
Heischrale graslanden	
Blauwgraslanden	
Ruigten en zomen (moerasspirea)	
Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	
Beuken-eikenbossen met hulst	
Hoogveenbossen	
Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	

6.2 Alle gebieden - algemeen

1. De werkzaamheden worden uitsluitend uitgevoerd in overleg en onder begeleiding van een deskundige op het gebied van flora en fauna (de ecologisch toezichthouder).
2. In het logboek in het EWP (zie bijlage 3) worden maatregelen vastgelegd, bedoeld om schade op beschermde planten en dieren te voorkomen. Daarbij wordt omschreven welke soort betrokken was en welke maatregelen zijn genomen op welke datum en locatie.
3. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient het EWP met logboek op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
4. Afwijking van het EWP is alleen mogelijk na overleg met de ecologisch toezichthouder.
5. Gebiedsdelen waar geen werkzaamheden zijn gepland, worden niet betreden.
6. Zonder uitdrukkelijke toestemming of verlangen van de directie en in overleg met de ecologisch deskundige mag uitsluitend gewerkt worden op werkdagen tussen zonsopkomst en zonsondergang.
7. Werkzaamheden op een bepaalde werklocatie worden in een zo kort mogelijk tijdbestek en zoveel mogelijk aaneengesloten uitgevoerd.
8. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden wordt één kant opgewerkt, zodat dieren kunnen vluchten.
9. De rijsnelheid van machines wordt zo afgesteld dat dieren zo veel mogelijk kunnen wegvluchten. Bij voorkeur wordt stapvoets gereden.
10. Voorafgaand aan de werkzaamheden op een nieuwe werklocatie wordt door de ecologisch toezichthouder nagegaan of en waar zich broedende vogels ophouden (alleen van toepassing als de werkzaamheden opgestart worden in de periode 1 februari – 15 oktober). Mochten broedende vogels aanwezig zijn dan worden de werkzaamheden ter plekke uitgesteld tot de jongen zijn uitgevlogen.
11. Voorafgaand aan de werkzaamheden neemt de ecologisch toezichthouder contact op met Cindy de Jonge (bevercoördinator; contactgegevens beschikbaar via opdrachtgever), om de meest recente gegevens met betrekking tot bever en otter op te halen.
12. Voorafgaand aan de werkzaamheden op een nieuwe werklocatie worden door de ecologisch toezichthouder ecologisch waardevolle elementen voor behoud gemarkeerd, waaronder:
 - > (Mogelijke) nestbomen van roofvogels en uilen, inclusief een door de ecologisch toezichthouder vast te stellen zone.
 - > Mogelijke nestbomen van boommarter en eekhoorn, inclusief een door de ecologisch toezichthouder vast te stellen zone.
 - > Mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen, inclusief een zone van 20 meter.
 - > Burchten van das en bever en verblijfplaatsen van otter, inclusief een zone van 20 meter.
 - > Waardplanten van grote weerschijnvlinder.
 - > Standplaatsen van Rode Lijst flora (o.a. maanvaren, jeneverbes etc.). De definitieve lijst wordt bepaald door de ecologische toezichthouder.
13. Gemarkeerde gebiedsdelen worden niet betreden.

6.3 Deelgebied A – Roodzanden

Kappen bomen/ bos/ verwijderen exoten

14. Het kappen en rooien van bos, bomen en exoten vindt zoveel mogelijk plaats in de periode 1 oktober tot 1 maart buiten het belangrijkste deel van het broedseizoen van vogels en buiten de

kwetsbare voortplantingsperiode van grote bosmuis, reptielen en amfibieën. In de winterperiode (begin november – 1 maart) zijn overwinterende reptielen en amfibieën bovendien ingegraven in de bodem, waardoor geen aantasting plaatsvindt.

15. Het kappen en rooien van bos en bomen in een zone van 20 meter rondom dassen en beverburchten is niet toegestaan.

16. Het frezen, rooien of handmatig verwijderen van stobben vindt zoveel mogelijk plaats in de periode september tot en met oktober, buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van zoogdieren, reptielen en amfibieën en buiten de broedperiode van vogels. Eventueel nog aanwezige amfibieën en reptielen zijn dan actief en kunnen vluchten als de werkzaamheden worden opgestart. De werkperiode kan eventueel worden verlengd tot aan 15 maart, wanneer door de ecologisch deskundige wordt bepaald dat er op de betreffende locatie geen sprake is van overwinteringsbiotoop van reptielen en amfibieën en er geen burcht van dassen en/ of bever binnen een straal van 20 meter aanwezig is.

Dempen, verontdiepen/ afdammen sloten

Droge situatie

17. Het dempen, verontdiepen en/ of afdammen van droge greppels en sloten vindt plaats in oktober, buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen en amfibieën, buiten de voortplantingsperiode van grote bosmuis en broedperiode van vogels. Eventueel nog aanwezige exemplaren zijn dan actief en kunnen vluchten als de werkzaamheden worden opgestart. De werkperiode kan eventueel worden verlengd tot aan 15 maart, wanneer door de ecologisch deskundige wordt bepaald dat er op de betreffende locatie geen sprake is van overwinteringsbiotoop van reptielen en amfibieën en er geen burcht van dassen en/ of bever binnen een

18. Het dempen, verontdiepen en/ of afdammen van droge greppels en sloten vindt in de afwateringsrichting plaats om fauna de gelegenheid te geven om te vluchten. Kort voorafgaand aan het dempen worden de oeverzones gecontroleerd door de ecologisch toezichthouder. Eventueel aanwezige fauna (voornamelijk amfibieën en reptielen) worden verjaagd/ weggevangen en uitgezet in vergelijkbaar biotoop buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

19. Bij het dempen van droge greppels en sloten wordt de vegetatie van beide (of in ieder geval de meest zonbeschenen) oeverzijdes geplagd en opzij gelegd. De plaggen worden na afloop weer terug geplaatst op gedempte greppels en sloten.

Natte situatie

20. Werkzaamheden aan waterhoudende greppels en/ of sloten worden uitgevoerd in de periode september tot en met oktober als de luchttemperatuur boven het vriespunt ligt en er geen ijs aanwezig is. Op deze manier wordt schade op waterfauna in de kwetsbare winterperiode zoveel mogelijk voorkomen. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden wordt bepaald door de ecologisch toezichthouder.

21. Werkzaamheden aan waterhoudende elementen worden uitgevoerd als de luchttemperatuur boven het vriespunt ligt en er geen ijs aanwezig is. Op deze manier wordt schade op waterfauna (o.a. grote modderkruiper en kleine modderkruiper) in de kwetsbare winterperiode zoveel mogelijk voorkomen.

22. De te vergraven greppels en/ of sloten worden voorafgaand aan de werkzaamheden geschoond. Hierbij wordt het vrijkomende materiaal (slib en plantenmateriaal) door de ecologisch toezicht-

houder gecontroleerd op eventueel aanwezige beschermde waterorganismen (o.a. grote modderkruiper en kleine modderkruiper). Eventueel aanwezige dieren worden uitgezet in geschikt habitat in de omgeving, buiten de invloedssfeer van werkzaamheden.

23. Hierna zijn de (oeveren van) watergangen faunavrij en kunnen de werkzaamheden plaatsvinden.
24. Het dempen, verondiepen en/ of afdammen van waterhoudende elementen vindt in de afwateringsrichting plaats om fauna de gelegenheid te geven om te vluchten.

Afgraven en/ of grondverzet in het kader van uitmijnen

25. Afgraven van grasland en grondverzet in het kader van uitmijnen vindt plaats in oktober, buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen en amfibieën, buiten de voortplantingsperiode van grote bosmuis en grotendeels buiten de broedperiode van vogels. Eventueel nog aanwezige kikkers en reptielen zijn dan actief en kunnen vluchten als de werkzaamheden worden opgestart. De werkbare periode kan eventueel worden verlengd tot aan 15 maart, wanneer door de ecologisch deskundige wordt bepaald dat er op de betreffende locatie geen sprake is van overwinteringsbiotoop van reptielen en amfibieën en er geen burcht van dassen en/ of bever binnen een straal van 20 meter aanwezig is.
26. Kort voorafgaand aan de werkzaamheden worden af te graven plekken gecontroleerd door de ecologisch deskundige. Locaties met Rode lijstflora en andere waardevolle locaties voor fauna worden gemarkeerd en ontzien (zie ook punt 11). Eventueel aanwezige fauna wordt verjaagd.

6.4 Deelgebied B – Grote spelden

Dempen, verondiepen/ afdammen sloten

Droge situatie

27. Het dempen, verondiepen en/ of afdammen van droge greppels en sloten vindt plaats in oktober, buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen en amfibieën, buiten de voortplantingsperiode van grote bosmuis en broedperiode van vogels. Eventueel nog aanwezige exemplaren zijn dan actief en kunnen vluchten als de werkzaamheden worden opgestart. De werkbare periode kan eventueel worden verlengd tot aan 15 maart, wanneer door de ecologisch deskundige wordt bepaald dat er op de betreffende locatie geen sprake is van overwinteringsbiotoop van reptielen en amfibieën en er geen burcht van dassen en/ of bever binnen een
28. Het dempen, verondiepen en/ of afdammen van droge greppels en sloten vindt in de afwateringsrichting plaats om fauna de gelegenheid te geven om te vluchten. Kort voorafgaand aan het dempen worden de oeverzones gecontroleerd door de ecologisch toezichthouder. Eventueel aanwezige fauna (voornamelijk amfibieën en reptielen) worden verjaagd/ weggevangen en uitgezet in vergelijkbaar biotoop buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
29. Bij het dempen van droge greppels en sloten wordt de vegetatie van beide (of in ieder geval de meest zonbeschenen) oeverzijdes geplagd en opzij gelegd. De plaggen worden na afloop weer terug geplaatst op gedempte greppels en sloten.

Natte situatie

30. Werkzaamheden aan waterhoudende greppels en/ of sloten worden uitgevoerd in de periode september tot en met oktober als de luchttemperatuur boven het vriespunt ligt en er geen ijs aanwezig is. Op deze manier wordt schade op waterfauna in de kwetsbare winterperiode zoveel mogelijk voorkomen. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden wordt bepaald door de ecologisch toezichthouder.

31. Werkzaamheden aan waterhoudende elementen worden uitgevoerd als de luchttemperatuur boven het vriespunt ligt en er geen ijs aanwezig is. Op deze manier wordt schade op waterfauna (o.a. grote modderkruiper en kleine modderkruiper) in de kwetsbare winterperiode zoveel mogelijk voorkomen.
32. De te vergraven greppels en/ of sloten worden voorafgaand aan de werkzaamheden geschoond. Hierbij wordt het vrijkomende materiaal (slib en plantenmateriaal) door de ecologisch toezichthouder gecontroleerd op eventueel aanwezige beschermde waterorganismen (o.a. grote modderkruiper en kleine modderkruiper). Eventueel aanwezige dieren worden uitgezet in geschikt habitat in de omgeving, buiten de invloedssfeer van werkzaamheden.
33. Hierna zijn de (oeveren van) watergangen faunavrij en kunnen de werkzaamheden plaatsvinden.
34. Het dempen, verondiepen en/ of afdammen van waterhoudende elementen vindt in de afwateringsrichting plaats om fauna de gelegenheid te geven om te vluchten.

Afgraven en/ of grondverzet in het kader van uitmijnen

35. Afgraven van grasland en grondverzet in het kader van uitmijnen vindt plaats in oktober, buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen en amfibieën, buiten de voortplantingsperiode van grote bosmuis en grotendeels buiten de broedperiode van vogels. Eventueel nog aanwezige kikkers en reptielen zijn dan actief en kunnen vluchten als de werkzaamheden worden opgestart. De werkbare periode kan eventueel worden verlengd tot aan 15 maart, wanneer door de ecologisch deskundige wordt bepaald dat er op de betreffende locatie geen sprake is van overwinteringsbiotoop van reptielen en amfibieën en er geen burcht van dassen en/ of bever binnen een straal van 20 meter aanwezig is.
36. Kort voorafgaand aan de werkzaamheden worden af te graven plekken gecontroleerd door de ecologisch deskundige. Locaties met Rode lijstflora en andere waardevolle locaties voor fauna worden gemarkeerd en ontzien (zie ook punt 11). Eventueel aanwezige fauna wordt verjaagd.

6.5 Deelgebied C – Flank Scheebroekenloopje

Dempen, verondiepen/ afdammen sloten

Droge situatie

37. Het dempen, verondiepen en/ of afdammen van droge greppels en sloten vindt plaats in oktober, buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen en amfibieën, buiten de voortplantingsperiode van grote bosmuis en broedperiode van vogels. Eventueel nog aanwezige exemplaren zijn dan actief en kunnen vluchten als de werkzaamheden worden opgestart. De werkbare periode kan eventueel worden verlengd tot aan 15 maart, wanneer door de ecologisch deskundige wordt bepaald dat er op de betreffende locatie geen sprake is van overwinteringsbiotoop van reptielen en amfibieën en er geen burcht van dassen en/ of bever binnen een
38. Het dempen, verondiepen en/ of afdammen van droge greppels en sloten vindt in de afwateringsrichting plaats om fauna de gelegenheid te geven om te vluchten. Kort voorafgaand aan het dempen worden de oeverzones gecontroleerd door de ecologisch toezichthouder. Eventueel aanwezige fauna (voornamelijk amfibieën en reptielen) worden verjaagd/ weggevangen en uitgezet in vergelijkbaar biotoop buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
39. Bij het dempen van droge greppels en sloten wordt de vegetatie van beide (of in ieder geval de meest zonbeschenen) oeverzijdes geplagd en opzij gelegd. De plaggen worden na afloop weer terug geplaatst op gedempte greppels en sloten.

Natte situatie

40. Werkzaamheden aan waterhoudende greppels en/ of sloten worden uitgevoerd in de periode september tot en met oktober als de luchttemperatuur boven het vriespunt ligt en er geen ijs aanwezig is. Op deze manier wordt schade op waterfauna in de kwetsbare winterperiode zoveel mogelijk voorkomen. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden wordt bepaald door de ecologisch toezichthouder.
41. Werkzaamheden aan waterhoudende elementen worden uitgevoerd als de luchttemperatuur boven het vriespunt ligt en er geen ijs aanwezig is. Op deze manier wordt schade op waterfauna (o.a. grote modderkruiper en kleine modderkruiper) in de kwetsbare winterperiode zoveel mogelijk voorkomen.
42. De te vergraven greppels en/ of sloten worden voorafgaand aan de werkzaamheden geschoond. Hierbij wordt het vrijkomende materiaal (slib en plantenmateriaal) door de ecologisch toezichthouder gecontroleerd op eventueel aanwezige beschermde waterorganismen (o.a. grote modderkruiper en kleine modderkruiper). Eventueel aanwezige dieren worden uitgezet in geschikt habitat in de omgeving, buiten de invloedssfeer van werkzaamheden.
43. Hierna zijn de (oeveren van) watergangen faunavrij en kunnen de werkzaamheden plaatsvinden.
44. Het dempen, verondiepen en/ of afdammen van waterhoudende elementen vindt in de afwateringsrichting plaats om fauna de gelegenheid te geven om te vluchten.

Afgraven en/ of grondverzet in het kader van uitmijnen

45. Afgraven van grasland en grondverzet in het kader van uitmijnen vindt plaats in oktober, buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen en amfibieën, buiten de voortplantingsperiode van grote bosmuis en grotendeels buiten de broedperiode van vogels. Eventueel nog aanwezige kikkers en reptielen zijn dan actief en kunnen vluchten als de werkzaamheden worden opgestart. De werkbare periode kan eventueel worden verlengd tot aan 15 maart, wanneer door de ecologisch deskundige wordt bepaald dat er op de betreffende locatie geen sprake is van overwinteringsbiotoop van reptielen en amfibieën en er geen burcht van dassen en/ of bever binnen een straal van 20 meter aanwezig is.
46. Kort voorafgaand aan de werkzaamheden worden af te graven plekken gecontroleerd door de ecologisch deskundige. Locaties met Rode lijstflora en andere waardevolle locaties voor fauna worden gemarkeerd en ontzien (zie ook punt 11). Eventueel aanwezige fauna wordt verjaagd.

6.6 Deelgebied D – Anreep

Dempen, verondiepen/ afdammen slotenDroge situatie

47. Het dempen, verondiepen en/ of afdammen van droge greppels en sloten vindt plaats in oktober, buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen en amfibieën, buiten de voortplantingsperiode van grote bosmuis en broedperiode van vogels. Eventueel nog aanwezige exemplaren zijn dan actief en kunnen vluchten als de werkzaamheden worden opgestart. De werkbare periode kan eventueel worden verlengd tot aan 15 maart, wanneer door de ecologisch deskundige wordt bepaald dat er op de betreffende locatie geen sprake is van overwinteringsbiotoop van reptielen en amfibieën en er geen burcht van dassen en/ of bever binnen een
48. Het dempen, verondiepen en/ of afdammen van droge greppels en sloten vindt in de afwateringsrichting plaats om fauna de gelegenheid te geven om te vluchten. Kort voorafgaand aan het dempen worden de oeverzones gecontroleerd door de ecologisch toezichthouder. Eventueel

aanwezige fauna (voornamelijk amfibieën en reptielen) worden verjaagd/ weggevangen en uitgezet in vergelijkbaar biotoop buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

49. Bij het dempen van droge greppels en sloten wordt de vegetatie van beide (of in ieder geval de meest zonbeschenen) oeverzijdes geplagd en opzij gelegd. De plaggen worden na afloop weer terug geplaatst op gedempte greppels en sloten.

Natte situatie

50. Werkzaamheden aan waterhoudende greppels en/ of sloten worden uitgevoerd in de periode september tot en met oktober als de luchttemperatuur boven het vriespunt ligt en er geen ijs aanwezig is. Op deze manier wordt schade op waterfauna in de kwetsbare winterperiode zoveel mogelijk voorkomen. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden wordt bepaald door de ecologisch toezichthouder.
51. Werkzaamheden aan waterhoudende elementen worden uitgevoerd als de luchttemperatuur boven het vriespunt ligt en er geen ijs aanwezig is. Op deze manier wordt schade op waterfauna (o.a. grote modderkruiper en kleine modderkruiper) in de kwetsbare winterperiode zoveel mogelijk voorkomen.
52. De te vergraven greppels en/ of sloten worden voorafgaand aan de werkzaamheden geschoond. Hierbij wordt het vrijkomende materiaal (slib en plantenmateriaal) door de ecologisch toezichthouder gecontroleerd op eventueel aanwezige beschermde waterorganismen (o.a. grote modderkruiper en kleine modderkruiper). Eventueel aanwezige dieren worden uitgezet in geschikt habitat in de omgeving, buiten de invloedssfeer van werkzaamheden.
53. Hierna zijn de (oever van) watergangen faunavrij en kunnen de werkzaamheden plaatsvinden.
54. Het dempen, verondiepen en/ of afdammen van waterhoudende elementen vindt in de afwateringsrichting plaats om fauna de gelegenheid te geven om te vluchten.

Afgraven en/ of grondverzet in het kader van uitmijnen

55. Afgraven van grasland en grondverzet in het kader van uitmijnen vindt plaats in oktober, buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van reptielen en amfibieën, buiten de voortplantingsperiode van grote bosmuis en grotendeels buiten de broedperiode van vogels. Eventueel nog aanwezige kikkers en reptielen zijn dan actief en kunnen vluchten als de werkzaamheden worden opgestart. De werkbare periode kan eventueel worden verlengd tot aan 15 maart, wanneer door de ecologisch deskundige wordt bepaald dat er op de betreffende locatie geen sprake is van overwinteringsbiotoop van reptielen en amfibieën en er geen burcht van dassen en/ of bever binnen een straal van 20 meter aanwezig is.
56. Kort voorafgaand aan de werkzaamheden worden af te graven plekken gecontroleerd door de ecologisch deskundige. Locaties met Rode lijstflora en andere waardevolle locaties voor fauna worden gemarkeerd en ontzien (zie ook punt 11). Eventueel aanwezige fauna wordt verjaagd.

Herstellen bosschage/ houtwallen

57. Geen extra specifieke voorwaarden ten opzichte van de algemene voorschriften in paragraaf 6.2.

6.7 Alle gebieden - Depots & transportroutes

58. Transportroutes en depotlocaties worden in overleg met de ecologisch toezichthouder gekozen en/ of aangepast.

59. Er wordt niet zonder overleg met de ecologisch toezichthouder afgeweken van aangegeven aan-/afvoerroutes.
60. De breedte van de transportwegen wordt zo beperkt mogelijk gehouden, zodat zo min mogelijk leefgebieden en habitattypen verstoord worden.
61. Er wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande padenstructuur.
62. Op transportroutes waar meer dan 5 cm insporing wordt verwacht, onder meer op draaihoeken en passeerlocaties, wordt gebruik gemaakt van bodembeschermingsmiddelen (bijvoorbeeld rijplaten). Op locaties met habitattypen worden altijd gebruik gemaakt van bodembeschermingsmiddelen.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Ministerie van EZ (2015). Effectenindicator Natura 2000-gebieden. Aanvulling bij Alterra-rapport 1375 uit 2005.

Broekmeyer, M.E.A., E.P.A.G. Schouwenberg, M. van der Veen, D. Prins & C.C. Vos (2005). Effectenindicator Natura 2000-gebieden; achtergronden en verantwoording ecologische randvoorwaarden en storende factoren. Alterra-rapport 1375, Alterra, Wageningen.

Broekmeyer, M.E.A. (2010). Update effectenindicator. Wageningen, Alterra-rapport 1976, Alterra, Wageningen.

Europese Commissie (2007). Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC. Final version, February 2007.

Krijgsveld, K.L., Smits, R.R. & J. van der Winden (2008). Verstoringsgevoeligheid van vogels: Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie.

Provincie Drenthe (2017). Beheerplan Drentsche Aa, Verrassend beekdallandschap vol natuur. Definitief 6 oktober 2017.

Schollema, P.P. (2015). Verspreiding van vissen in het stroomgebied van de Drentsche Aa. Een overzicht van 15 jaar verspreidingsgegevens (april 1999 – maart 2014). Waterschap Hunze en Aa's. Definitief. Veendam, februari 2015.

Schollema, P.P. (2020). Achtergronddocument Kaderrichtlijn Water Drentsche Aa. Stroomgebiedsbeheerplan 2022-2027. Definitief. Veendam, november 2020.

Schollema, P.P., M. Leutscher & M. Vos (2020). Verslag veldonderzoek Rivieronderpad Noord-Willemskanaal. 26 maart 2020.

Smit, G.F.J., D.M. Smoes & A.R. Balk (2017). Kamsalamanders in Drentse Natura 2000-gebieden. Inventarisatie 2017 en staat van instandhouding. Bureau Waardenburg Rapportnr. 17-188. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Vegte, F. van der, J. Bosman & D. Logemann (2014). Effectafstanden Natura 2000-gebieden Veluwe en Rijntakken. Arcadis, Apeldoorn.

Internet

Effectenindicator (<https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>).

Provincie Drenthe (2021). Habitattypenkaart provincie Drenthe (www.Drenthe.nl).

NDFF (<https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>) Geraadpleegd in november 2021.

Ravon (www.ravon.nl).

Sovon (www.sovon.nl).

Vlinderstichting (www.vlinderstichting.nl).

Zoogdiervereniging (www.zoogdiervereniging.nl).

Bijlagen

Bijlage 1

Maatregelkaarten

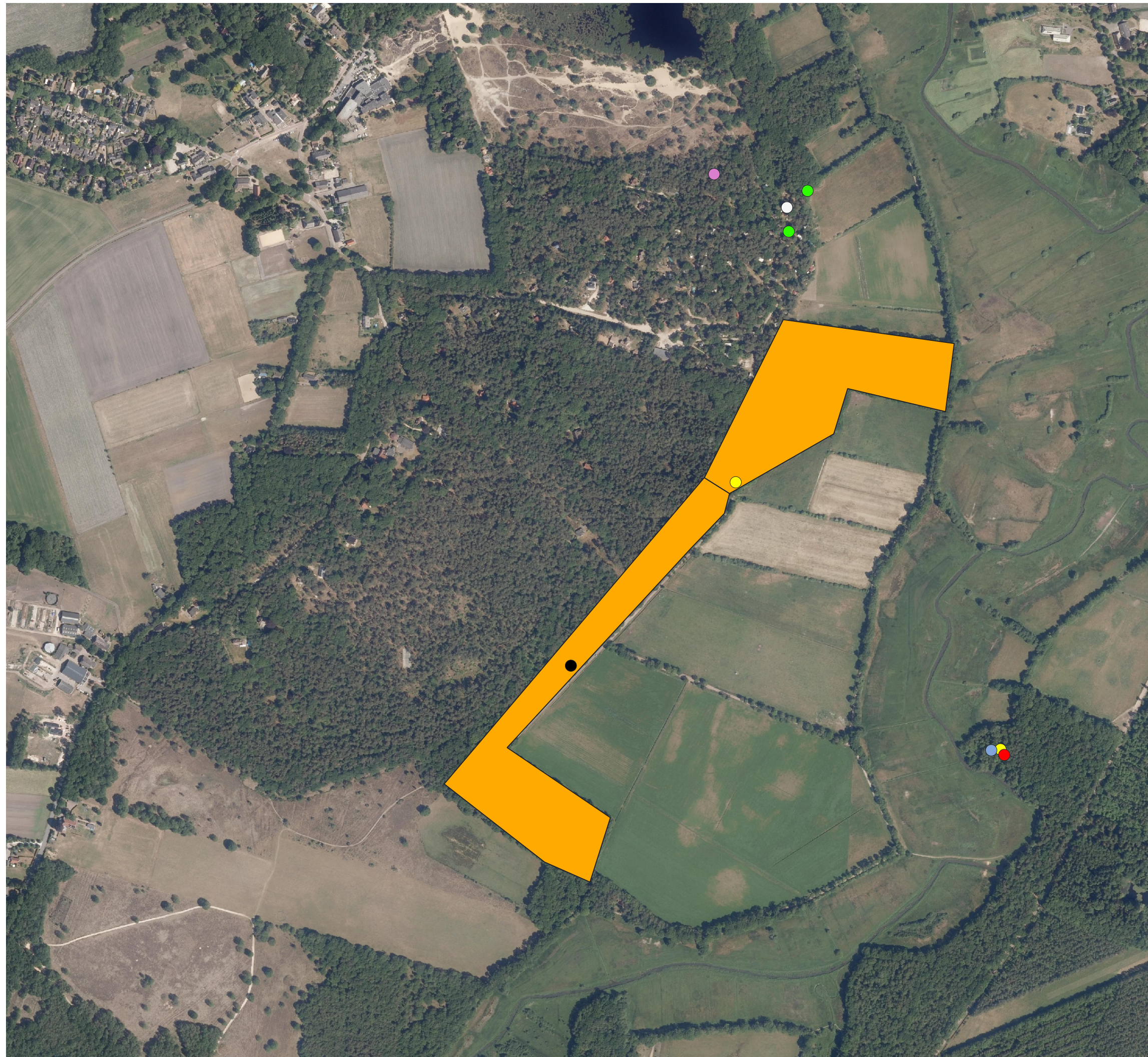
1. Roodzanden
2. Grote Spelden
3. Flank Scheebroekenloopje
4. Anreep

Legenda

 Zoegebied holtes vleermuizen en boomarter

Aangetroffen tijdens veldbezoek Ecogroen

- Boom met spleet voor vleermuizen
- Boomholte
- Japanse duizendknoop
- Jeneverbes
- Potentieel voortplantingswater Alpenwatersalamander
- Reuzenbalsemien
- Territoriale buizerd

Datum
10-12-2021

Versie
DO

Kaartnummer
1

Schaal
1:6368

Kaartondergrond
BGT/PDOK

Formaat
A3, liggend

Opdrachtgever
Prolander

Getekend door
R.A.

Projectnummer
21-349

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

- Legenda**
- Belangrijk leefgebied grote weerschijnvlinder
 - Aangetroffen tijdens veldbezoek Ecogroen**
 - Boom met spleet voor vleermuizen
 - Boomholte
 - Potentieel voortplantingswater Alpenwatersalamander
 - Reuzenbalsemien
 - Territoriale buizerd
 - Vangwaarneming poelkikker

Datum 10-12-2021	Schaal 1:8210	Opdrachtgever Prolander
Versie DO	Kaartondergrond BGT/PDOK	Getekend door R.A.
Kaartnummer 1	Formaat A3, liggend	Projectnummer 21-349

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE
T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

Legenda

Aangetroffen tijdens veldbezoek Ecogroen

- Kraamburcht das
- Potentieel voortplantingswater Alpenwatersalamander
- Voortplantingswater Alpenwatersalamander
- Vangswaarneming Alpenwatersalamander

Datum
10-12-2021

Versie
DO

Kaartnummer
1

Schaal
1:6686

Kaartondergrond
BGT/PDOK

Formaat
A3, liggend

Opdrachtgever
Prolander

Getekend door
R.A.

Projectnummer
21-349

Zuiderzeelaan 53
8017 Jv ZWOLLE

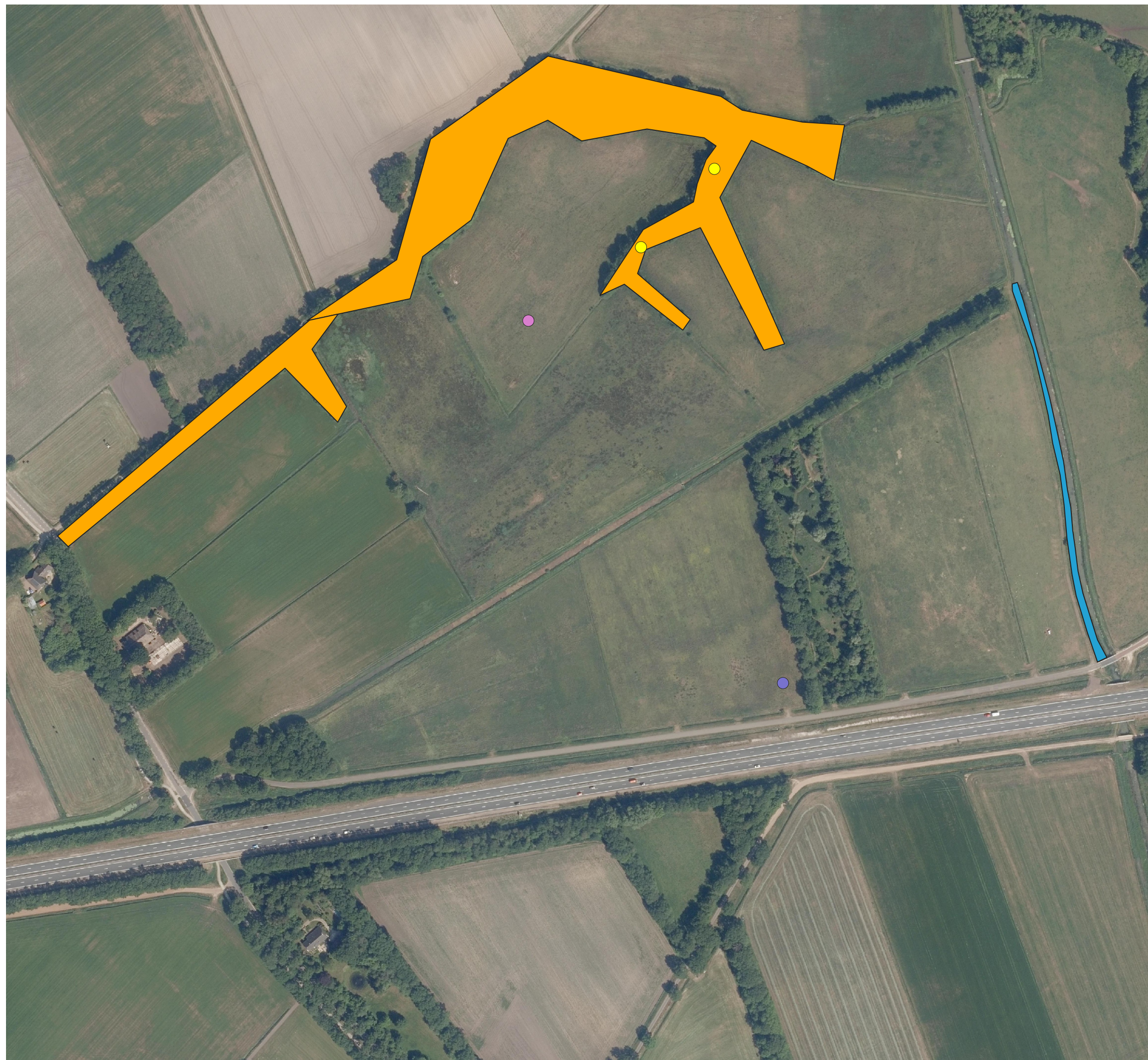
T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

Legenda

- Zoegebied holtes vleermuizen en boomarter
- Potentieel leefgebied waterspitsmuis

Aangetroffen tijdens veldbezoek Ecogroen

- Boomholte
- Graafsporen das
- Territoriale buizerd

Datum
10-12-2021

Versie
DO

Kaartnummer
1

Schaal
1:3216

Kaartondergrond
BGT/PDOK

Formaat
A3, liggend

Opdrachtgever
Prolander

Getekend door
R.A.

Projectnummer
21-349

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

Bijlage 2

Instandhoudingsdoelen Drentsche Aa

Legenda: SVI landelijk: Landelijke Staat van Instandhouding (-- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig); = Behoudsdoelstelling; > Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling; =(<) Ontwerpaanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering.

Habitattypen	Habitatsubtype	Status doel	Oppervlakte	Kwaliteit
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	definitief	=	>
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	definitief	=	>
H2330	Zandverstuivingen	definitief	=	=
H3160	Zure vennen	definitief	=	>
H3260A	Beken en rivieren met waterplanten	waterranonkels	definitief	>
H4010A	Vochtige heiden	Hogere zandgronden	definitief	>
H4030	Droge heiden	definitief	=	=
H5130	Jeneverbesstruwelen	definitief	=	>
H6230	Heischrale graslanden	definitief	>	>
H6410	Blauwgraslanden	definitief	>	>
H6430A	Ruigten en zomen	moerasspirea	definitief	=
H7110B	Actieve hoogvenen	heideveentjes	definitief	=
H7140A	Overgangs- en trilvenen	trilvenen	definitief	>
H7150	Pioniersvegetaties met snavelbiezen	definitief	=	=
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst	definitief	=	=
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen	hogere zandgronden	definitief	>
H9190	Oude eikenbossen	definitief	=	=
H91D0	Hoogveenbossen	definitief	>	>
H91E0C	Vochtige alluviale bossen	Beekbegeleidende bossen	definitief	>

Habitatrichtlijnsoort	Status doel	Populatie	Omvang leefgebied	Kwaliteit leefgebied
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	ontwerp	=	=
H1099	Rivierprik	definitief	>	=
H1145	Grote modderkruiper	definitief	=	=
H1149	Kleine modderkruiper	definitief	=	=
H1163	Rivierdonderpad	definitief	=	=
H1166	Kamsalamander	definitief	>	>
H1337	Bever	ontwerp	=	=

Bijlage 3

Logboek

Handeling	Datum	Locatie	Paraaf ecologisch toezichthouder	Eventuele bijzonderheden/ opmerkingen

Handeling	Datum	Locatie	Paraaf ecologisch toezichthouder	Eventuele bijzonderheden/ opmerkingen

Bijlage 4

Verspreidingskaarten

1. Roodzanden
2. De Grote Spelden
3. Flank Scheebroekenloopje
4. Anreep

Bijlage 5

Ruimtelijke weergave Natura 2000- maatregelen beheerplan

Beheerplan N2000 Drentsche Aa

Plankaart

Gelieve deze kaart samen met bijbehorende tekst van het beheerplan te lezen.

- Deelgebieden
- Maatregelen**
- Afwatering**
- Boekherstel, oever met houtige begroeiing
- Demping of afsluiten afwateringskanaal
- Parallelleiding verwijderen
- Sloot verondiepen
- Sloot verwijderen
- Sloot omvormen naar sloek
- Greppeel verwijderen
- Sloot nieuw aanleggen
- Kade**
- Kade aanleggen
- Kade verwijderen
- Overige**
- Tankgracht regelmatig afschaffen
- Onderleider verwijderen
- Interne ontwatering aanpassen
- Ontwatering bos aanpassen
- Verwijderen opslag
- Beheer**
- Begrazen
- Drukbe grazing
- Kleinschalig pluggen (eens in 50 jaar)
- Onderzoek**
- Hydrologie en systeemherstel
- Herstel vochtige heide
- Karteren van vegetatie
- Aankopen of functieverandering**
- Aankoopstet. EHS binnen N2000
- Aankoopstet. EHS buiten N2000
- Geen aankoopstet
- EHS

Dienst Landelijk Gebied werkt vandaag aan het landschap van morgen

Bronnen:
 Copyright © 2011, Dienst voor het Kadaster en de openbare registers, Apeldoorn
 Copyright Dienst Landelijk Gebied 2012. Aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend. A0 - schaal 1:20,000

Beheerplan Natura 2000 Drentsche Aa

Dienst Landelijk Gebied
Ministerie van Economische Zaken

25 november 2014

20140812800208_N2000_Dta_Beheerplan_maatregelen/Bev2014

